

Plan zadań ochronnych
dla obszaru Natura 2000

Łąki nad Wojkówką PLH180051

w województwie podkarpackim

Wykonawca:

Konsorcjum firm:

1. EKKOM Sp. z o.o., Ul. Zawila 65 E, 30-390 Kraków,
2. Habitat Selection s.c. Kolecki Mateusz, Węgrzyn Michał, ul. Generała Władysława Sikorskiego 11/31, 34-400 Nowy Targ

na zlecenie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Rzeszowie

Autorzy:

Janusz Bohatkiewicz – koordynator projektu planu

Michał Węgrzyn – ekspert botanik, fitosocjolog

Agata Stadnicka-Futoma - ekspert botanik

Małgorzata Jaźwa – ekspert botanik

Paulina Wietrzyk – ekspert botanik

Magdalena Dudek – ekspert GIS

Jakub Pełka – ekspert GIS

Spis treści

1. Etap wstępny pracy nad Planem	4
1.1. Informacje ogólne	4
1.2. Ustalenie terenu objętego Planem.....	5
1.3. Mapa obszaru Natura 2000	6
1.4. Opis założeń do sporządzenia Planu	7
1.5. Ustalenie przedmiotów ochrony objętych Planem.....	10
1.6. Opis procesu komunikacji z różnymi grupami interesu.....	11
1.7. Kluczowe instytucje/osoby dla obszaru i zakres ich odpowiedzialności.....	12
1.8. Zespół Lokalnej Współpracy	17
2. Etap II Opracowanie projektu Planu	18
Moduł A	18
2.1. Informacja o obszarze i przedmiotach ochrony	18
2.2. Ogólna charakterystyka obszaru	23
2.3. Struktura własności i użytkowania gruntów	28
2.4. Zagospodarowanie terenu i działalność człowieka	29
2.5. Istniejące i projektowane plany/programy/projekty dotyczące zagospodarowania przestrzennego	29
2.6. Informacja o przedmiotach ochrony objętych Planem wraz z zakresem prac terenowych – dane zweryfikowane.....	33
2.6.1. Typy siedlisk przyrodniczych.....	35
2.6.2. Gatunki roślin i ich siedliska występujące na terenie obszaru	49
2.6.3. Gatunki zwierząt i ich siedliska występujące na terenie obszaru	49
Moduł B	50
3. Stan ochrony przedmiotów ochrony objętych Planem	50
4. Analiza zagrożeń.....	53
5. Cele działań ochronnych.....	57
Moduł C	58
6. Ustalenie działań ochronnych	58
7. Ustalenie działań w zakresie monitoringu stanu ochrony przedmiotów ochrony	67
8. Wskazania do dokumentów planistycznych	69
9. Przesłanki sporządzenia planu ochrony	70
10. Projekt weryfikacji SDF obszaru i jego granic	70
11. Zestawienie uwag i wniosków	89
12. Literatura.....	90

Szablon projektu dokumentacji Planu

Dokumentacja Planu Zadań Ochronnych obszaru Natura 2000 *PLH180051 Łąki nad Wojkówką* w województwie podkarpackim

1. Etap wstępny pracy nad Planem

1.1. Informacje ogólne

Nazwa obszaru	Łąki nad Wojkówką
Kod obszaru	PLH180051
Opis granic obszaru	załącznik nr 1 (Plik SHP z granicami obszaru)
SDF	załącznik nr 2
Położenie	województwo podkarpackie, powiat krośnieński, gmina Wojaszówka, m. Wojkówka, Rzepnik i Odrzykoń
Powierzchnia obszaru (w ha)	9.62
Status prawny	Obszar zatwierdzony jako obszar mający znaczenie dla Wspólnoty decyzją Komisji Europejskiej 2011/64/UE [decyzja Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny, notyfikowana jako dokument nr C(2010) 9669; Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 33/146 z 08.02.2011]. Aktualny status prawny, powierzchnia obszaru oraz jego współrzędne geograficzne regulowane są na mocy Decyzji Wykonawczej Komisji (UE) 2015/69 z dnia 3 grudnia 2014 r. w sprawie przyjęcia ósmego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny [notyfikowana jako dokument nr C(2014) 9072].
Termin przystąpienia do sporządzenia Planu	03.04.2015
Termin zatwierdzenia Planu	
Koordynator Planu	Janusz Bohatkiewicz; tel. 601 408 480; e-mail: janusz.bohatkiewicz@ek-kom.pl

Planista Regionalny	Barbara Antosyk; tel. 177850044, wew. 666; e-mail: barbara.antosyk.rzeszow@rdos.gov.pl; Maciej Ciuła; tel. 177850044, wew. 664; e-mail: maciej.ciuła.rzeszow@rdos.gov.pl
Sprawujący nadzór	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Rzeszowie al. Piłsudskiego 38, 35-001 Rzeszów

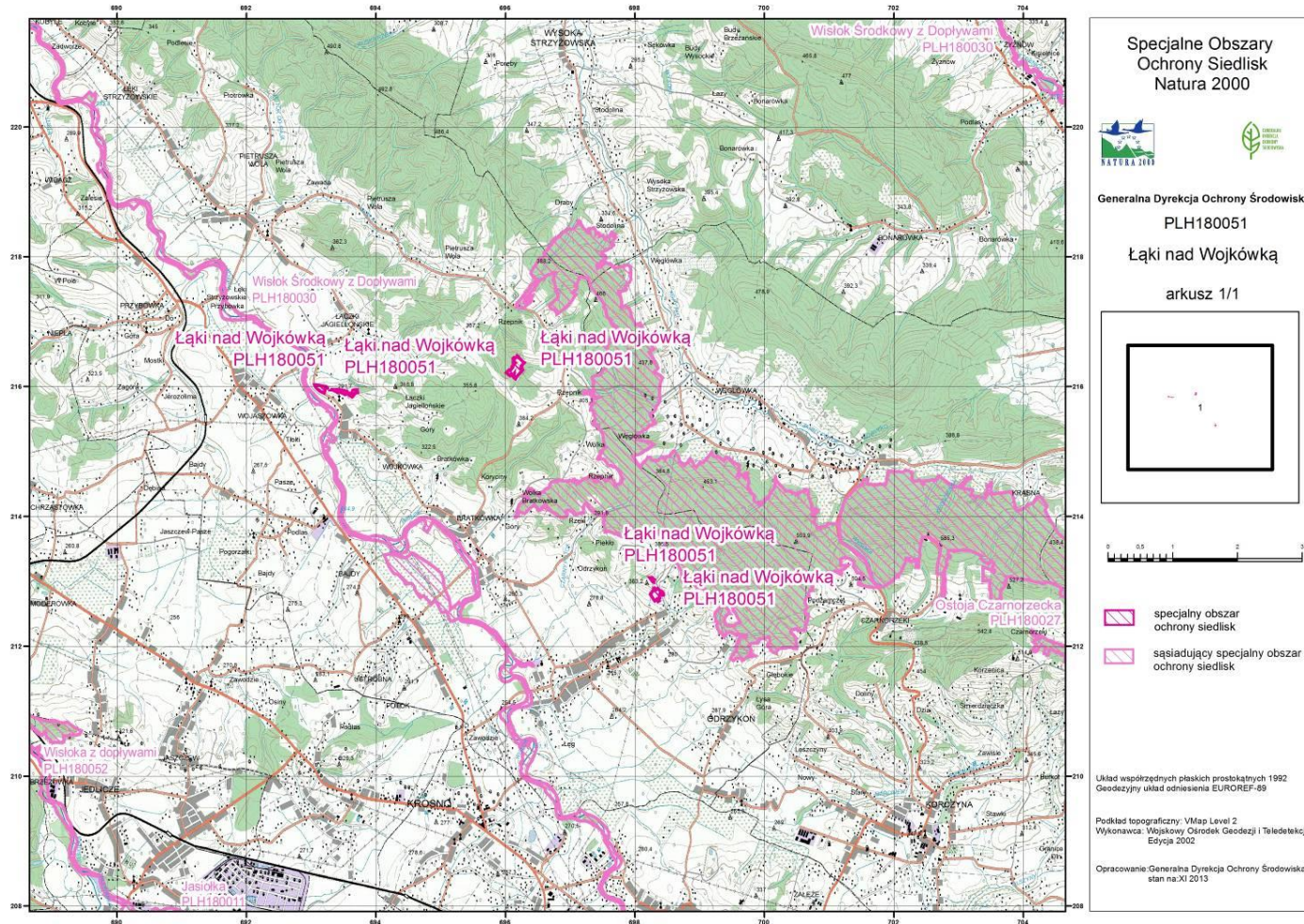
1.2. Ustalenie terenu objętego Planem

Lp.	Nazwa krajowej formy ochrony przyrody pokrywającej się z obszarem, która/e może powodować wyłączenie części terenu ze sporządzenia Planu	Dokument planistyczny	Uzasadnienie wyłączenia części terenu ze sporządzenia PZO	Powierzchnia krajowej formy ochrony przyrody lub nadleśnictwa pokrywająca się z obszarem [ha]
-	-	-	-	-

Obszar Łąki nad Wojkówką PLH180051 nie jest zlokalizowany na terenie pokrywającym się w całości lub w części z obszarem parku narodowego, rezerwatu przyrody lub parku krajobrazowego, dla których ustanowiono plan ochrony uwzględniający zakres, o którym mowa w art. 28 ust. 10 ustawy o ochronie przyrody. Ponadto, przedmiotowy obszar nie znajduje się na terenie pokrywającym się w całości lub w części z obszarem parku narodowego, rezerwatu przyrody lub obszarem będącym w zarządzie nadleśnictwa, dla których ustanowiono zadania ochronne lub plan urządzania lasu uwzględniający zakres, o którym mowa ww. artykule.

W związku z powyższym nie zachodzi przesłanka do zastosowania art. 28 ust. 11 ustawy o ochronie przyrody to znaczy do odstąpienia od konieczności sporządzenia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 i projektem planu zadań ochronnych objęto cały obszar (9.62 ha).

1.3. Mapa obszaru Natura 2000



Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Łąki nad Wojkówką PLH180051

1.4. Opis założeń do sporządzenia Planu

Opis obszaru: Obszar obejmuje trzy kompleksy muraw kserotermicznych, wykształconych na wychodniach łupków warstw menilitowych i krośnieńskich, bogatych w węglan wapnia. Pierwszy w miejscowości Wojkówka, w dolnej części stoków góry Płasznik (369 m n.p.m.), drugi poniżej miejscowości Rzepnik, na stokach wzniesienia o nazwie Kiczara (438 m n.p.m.), trzeci nad miejscowością Odrzykoń na zboczach góry Piekło (386 m n.p.m.). Wskazane miejsca były użytkowane głównie jako pastwiska. Obecnie w niewielkim tylko stopniu są wykorzystywane rolniczo.

W miejscowości Wojkówka teren siedliska jest wypasany. Kompleks w okolicach miejscowości Odrzykoń jest regularnie wypalany wiosną, co przyczyniło się do zachowania roślinności murawowej. Siedlisko w okolicach miejscowości Rzepnik w ogóle nie jest ekstensywnie użytkowane.

W obszarze występują dwa typy siedlisk przyrodniczych z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej: łąki świeże należące do zespołu *Arrhenatheretum elatioris* oraz murawy kserotermiczne z klasy *Festuco – Brometea*. Są to miejsca w przeszłości użytkowane jako pastwiska, które dzięki zabiegom gospodarczym zachowały swój odrębny charakter. W obrębie muraw najbardziej rozpowszechnione są zubożałe „kadłubowe” zbiorowiska należące do rzędu *Festucetalia valesiaca*. Występuje tu większość gatunków kserotermicznych pojawiających się w tej części Karpat, spośród których najbardziej charakterystyczne są: wilczomlec sosnka *Euphorbia cyparissias*, chaber driakiewnik *Centaurea scabiosa*, szalwia okrągowa *Salvia verticillata*.

Przedmioty ochrony obszaru:

Przedmiotami ochrony (wg SDF) w obszarze Natura 2000 Łąki nad Wojkówką PLH180051 są siedliska przyrodnicze z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej. Wymieniono je poniżej.

6210 murawy kserotermiczne (*Festuco-Brometea*);

6510 niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (związek *Arrhenatherion elatioris* ciepłolubne warianty łąk świeżych).

Założenia:

1. Plan zadań ochronnych dotyczyć będzie całego obszaru Natura 2000 – nie stwierdzono by zachodziły przesłanki określone w art. 28 ust. 11 ustawy o ochronie przyrody;
2. Jego głównym celem będzie określenie działań i sformułowanie zapisów pozwalających na skuteczną ochronę siedlisk i gatunków wskazanych jako przedmioty ochrony; wykonane zostaną również ekspertyzy służące uzupełnieniu informacji o obszarze;

3. Lista przedmiotów ochrony może ulec zmianie w toku prac nad projektem planu.

Projekt sporządza sprawujący nadzór nad obszarem, którym w przypadku obszaru jest Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie.

Plan zadań ochronnych (PZO) jest narzędziem ochrony siedlisk i gatunków stanowiących przedmiot ochrony obszaru Natura 2000. Ustalenia planu mogą jednak dotyczyć również terenów znajdujących się poza granicami obszaru, jeśli są istotne dla zachowania lub przywrócenia właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony oraz zachowania spójności sieci Natura 2000, w tym utrzymania korytarzy migracyjnych. Podstawowym celem opracowania projektu PZO jest szybkie podjęcie działań, niezbędnych do zachowania przedmiotów ochrony. Obowiązek sporządzenia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 wynika z art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2015 r. poz. 1651). Szczegółowy zakres dokumentu określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. z 2010 r., Nr 34, poz.186 z późn. zm.).

Zakres prac koniecznych dla sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru obejmuje:

- opisanie granic obszaru w formie wektorowej warstwy informacyjnej;
- zgromadzenie, zweryfikowanie i uzupełnienie informacji o obszarze i przedmiotach ochrony, istotnych dla ich ochrony;
- ocenę stanu ochrony przedmiotów ochrony;
- ocenę istniejących i potencjalnych zagrożeń;
- ustalenie celów działań ochronnych;
- ustalenie działań ochronnych wynikających z ustalonych celów działań ochronnych;
- ustalenie koniecznych zmian obowiązujących studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;
- ocenę potrzeby sporządzenia planu ochrony dla części lub całości obszaru oraz terminu jego sporządzenia;
- sporządzenie dokumentacji projektu planu zadań ochronnych w formie elektronicznej, opracowanej w formie opisu tekstowego, zestawień tabelarycznych, przedstawień graficznych, map, baz danych, w tym cyfrowych warstw informacyjnych.

PZO sporządza się w oparciu o istniejącą i możliwą do szybkiego zebrania wiedzę na temat obszaru Natura 2000. W ramach procesu planistycznego należy przeprowadzić niezbędne badania terenowe.

Plan zadań ochronnych sporządza się na okres 10 lat. Jest on ustanawiany zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska.

Skutki ustanowionego PZO dla obszaru Natura 2000 to między innymi:

- określenie zakresu rzeczowego i kosztów działań niezbędnych dla ochrony obszaru wraz z ich harmonogramem, umożliwiającym występowanie o środki na ich wykonanie;
- ustanowienie formalnych podstaw występowania o środki na wykonanie niezbędnych prac;
- podsumowanie wiedzy o obszarze i przedmiotach ochrony, służącej do późniejszego śledzenia zmian oraz określenie w jakim zakresie wymaga uzupełnienia;
- ustalenie systemu monitorowania stanu przedmiotów ochrony, w tym skutków prowadzonych działań ochronnych;
- ułatwienie kwalifikowania przedsięwzięć/działań pod kątem możliwości wywierania negatywnego wpływu na obszar, z zastrzeżeniem, że przedsięwzięcie/działania nie ujęte w planie jako zagrożenia należy traktować jako mogące potencjalnie znacząco negatywnie oddziaływać na obszar;
- określenie „założeń ochrony obszaru” i celów planu zadań ochronnych jako „punktu odniesienia” dla ocen oddziaływania przedsięwzięć/działań na obszar Natura 2000 oraz dla strategicznych ocen oddziaływania innych planów;
- wskazanie ryzykownych/niewłaściwych zapisów w istniejących studiach i planach z punktu widzenia ochrony obszaru;
- jest podstawą do zastosowania w razie potrzeby art. 37 ust. 2 ustawy o ochronie przyrody;
- uregulowanie zasad wdrażania programów rolnośrodowiskowych, które muszą być zgodne z zapisami PZO;
- opisanie nowo znalezionych gatunków lub siedlisk, które powinny być przedmiotami ochrony w obszarze (umożliwia to m.in. stosowanie wobec nich art. 6(4) Dyrektywy siedliskowej);
- określenie konieczności sporządzenia planu ochrony oraz zmian/modyfikacji SDF/granicy obszaru.

PZO nie jest sposobem na zwolnienie jakichkolwiek działań z obowiązujących procedur, np. PZO nie zastąpi, w stosunku do żadnych planów ani przedsięwzięć, procedury oceny oddziaływania na obszar Natura 2000.

W celu zapewnienia udziału społeczeństwa oraz wszystkich zainteresowanych podmiotów prowadzących działalność w obszarze Natura 2000 lub w inny sposób z nim związanych, przygotowanie projektu PZO będzie jawne na wszystkich etapach prac. Zainteresowane osoby i instytucje będą mogły aktywnie uczestniczyć w procesie planowania jako członkowie Zespołu Lokalnej Współpracy (ZLW). Udział przedstawicieli różnych instytucji, grup społecznych i profesji pozwoli zoptymalizować proces planowania PZO. Skład ZLW będzie mógł być w dowolnym etapie prac poszerzony o osoby lub instytucje pragnące wziąć udział w procesie przygotowania projektu PZO. W pracach nad projektem PZO przewidziano co najmniej 3 spotkania Zespołu Lokalnej Współpracy, których celem będzie przedstawienie oraz przedysku-

towanie zagadnień dotyczących projektu PZO.

Informacje o postępie prac, prowadzonych spotkaniach i dokonywanych uzgodnieniach będzie zamieszczana na stronie internetowej RDOŚ w Rzeszowie. Kontakt z członkami ZLW będzie utrzymywany także przez pocztę elektroniczną oraz telefonicznie. Za pośrednictwem dostępnych kanałów teleinformatycznych będzie można zapoznawać się z bieżącym stanem prac nad projektem Planu i zgłaszać uwagi i wnioski podczas procesu planistycznego.

1.5. Ustalenie przedmiotów ochrony objętych Planem

Lp.	Kod	Nazwa polska	Nazwa łacińska	% pokrycia	Pop. Osiadl.	Pop. Lęg.	Popul. Migr.	Ocena Pop. / St. reprezentatywności	Ocena St. zach.	Ocena Izol. / Pow. względna	Ocena Ogólna	Opinia dot. wpisu
S1	6210	Murawy kserotermiczne	<i>Festuco-Brometea</i>	59,04				C	B	C	C	Dane zgodne z SDF; Powierzchnia i znaczenie wymagają weryfikacji, w tym badań terenowych (co podjęto w ramach prac nad PZO).
S2	6510	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (związek ciepłolubne warianty łąk świeżych)	<i>Arrhenatherion elatioris</i>	24,2				C	B	C	C	Dane zgodne z SDF; Powierzchnia i znaczenie wymagają weryfikacji, w tym badań terenowych (co podjęto w ramach prac nad PZO).

Gdzie symbol: S oznacza siedliska.

1.6. Opis procesu komunikacji z różnymi grupami interesu.

Podczas realizacji sporządzania Planu Zadań Ochronnych przewidziane jest przeprowadzenie spotkań dyskusyjnych z udziałem przedstawicieli Zespołu Lokalnej Współpracy (zwany dalej ZLW), w skład którego mogą wchodzić reprezentanci kluczowych instytucji, społeczności lokalnej oraz osoby zainteresowane powstającym dokumentem, a także przedstawiciele przedsiębiorców prowadzących działalność w obrębie siedlisk, dla których wyznaczono przedmiotowy obszar Natura 2000. W Opisie Przedmiotu Zamówienia przewidziane zostały min. 3 spotkania Zespołu Lokalnej Współpracy. Skład ZLW przedstawia podpunkt 1.8 dokumentacji. Skład ten będzie mógł być w dowolnym etapie prac poszerzony o osoby lub instytucje pragnące wziąć udział w procesie przygotowania projektu PZO. W celu usprawnienia kontaktu z różnymi grupami interesu (zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 poz 1235) 24 kwietnia 2015 r. w Moderówce, zostało zorganizowane spotkanie informacyjne, na którym powołany został ZLW złożony z 14 osób. W toku dalszych prac odbyło się kolejne spotkanie Zespołu Lokalnej Współpracy w dn. 15.09 w Bajdach, oraz 4.11.2015r w Krośnie.

Spotkania Zespołu Lokalnej Współpracy miały charakter otwarty, a informacje o ich terminie były wcześniej upublicznione. Członkowie ZLW byli informowani poprzez rozsyłane zaproszenia pocztą standardową oraz za pomocą wiadomości e-mail. We wspomnianych spotkaniach można było zapoznawać się z bieżącym stanem prac nad projektem Planu. Ponadto w myśl ww. ustawy każdy zainteresowany mógł składać uwagi i wnioski dotyczące tworzonego dokumentu do Przedstawicieli RDOŚ w Rzeszowie, Pana Macieja Ciuły (e-mail: maciej.ciuła.rzeszow@rdos.gov.pl, tel. 177850044, wew. 664 – sprawy finansowe) i Pani Barbary Antosyk (e-mail: barbara.antosyk.rzeszow@rdos.gov.pl, tel. 177850044, wew. 666 – sprawy merytoryczne), a także Koordynatora Projektu, Pani Marleny Leszczyńskiej-Sędłak (tel. 601140288, e-mail: marlena.leszczynska-sedlak@ek-kom.pl), a od II spotkania ZLW do Pana Janusza Bohatkiewicza (Janusz.bohatkiewicz@ek-kom.pl) oraz za pomocą przesłanych pisemnych wniosków, a także uczestnicząc w organizowanych spotkaniach dyskusyjnych na poszczególnych etapach tworzenia PZO. Informacje nt. PZO zamieszczano również na stronie internetowej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Rzeszowie.

Proces komunikacji z ZLW odbywał się za pomocą:

1. Spotkań dyskusyjnych.

Zaplanowano 3 cykle spotkań.

Pierwszy etap - wstępny, uruchomienie prac nad projektem, utworzenie Zespołu Lokalnej Współpracy

Spotkanie: 24 kwietnia 2015 r. w Moderówce.

Drugi etap - opracowanie projektu Planu

Spotkanie: 15.09.2015 r. w Bajdach
Trzeci etap - opiniowanie i weryfikacja projektu Planu
Spotkanie: 4.11.2015 r. w Krośnie

2. Drogą telefoniczną i e-mailową.

1.7. Kluczowe instytucje/osoby dla obszaru i zakres ich odpowiedzialności

Lp.	Instytucja/osoby	Zakres odpowiedzialności	Adres siedziby instytucji/osoby	Kontakt
1.	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Rzeszowie	Nadzór nad obszarami Natura 2000 zlokalizowanymi na terenie województwa podkarpackiego; realizacja polityki ochrony środowiska w skali województwa, prowadzenie spraw związanych z ochroną przyrody, nadzór i kontrola nad formami ochrony przyrody oraz udostępnianie informacji o środowisku.	al. Józefa Piłsudskiego 38, 35-001 Rzeszów	tel.: 17 78-50-044, e-mail: sekretariat.rzeszow@rdos.gov.pl
2.	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	Prowadzenie polityki województwa w zakresie: modernizacji terenów wiejskich, zagospodarowania przestrzennego, ochrony środowiska w tym przyrodniczego, gospodarki wodnej, transportu publicznego itp.	al. Łukasza Cieplińskiego 4, 35-010 Rzeszów	tel.: 17 850-17-00, e-mail: urzad@podkarpackie.pl

Lp.	Instytucja/osoby	Zakres odpowiedzialności	Adres siedziby instytucji/osoby	Kontakt
3.	Starostwo Powiatowe w Krośnie	Prowadzenie na terenie powiatu zadań o charakterze ponadgminnym w tym m.in. dotyczących transportu i dróg publicznych, geodezji, kartografii, zagospodarowania przestrzennego i nadzoru budowlanego, gospodarki wodnej, ochrony środowiska w tym przyrody, rolnictwa i leśnictwa.	ul. Bieszczadzka 1, 38-400 Krosno	tel.: 13 43-75-700 e-mail: starostwo@powiat.krosno.pl
4.	Urząd Gminy Wojaszówka	Prowadzenie na obszarze gminy spraw obejmujących m.in.: sprawy planowania przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska w tym przyrody oraz gospodarki wodnej.	Wojaszówka 115, 38-471 Wojaszówka	tel.: 13 43-850-16, e-mail: urzad@wojaszowka.pl
5.	Podkarpacki Urząd Wojewódzki w Rzeszowie	Ochrona środowiska i gospodarki wodnej, ochrona przyrody, leśnictwa i łowiectwa, adaptacja i realizacja wspólnej Polityki Rolnej, wspieranie wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich oraz aktywizacji społecznej mieszkańców wsi, realizacja zadań z zakresu usuwania skutków klęsk żywiołowych, współdziałania dotyczące rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich.	ul. Grunwaldzka 15, 35-959 Rzeszów	tel.: 17 867-10-00, e-mail: kancelaria@rzeszow.uw.gov.pl

Lp.	Instytucja/osoby	Zakres odpowiedzialności	Adres siedziby instytucji/osoby	Kontakt
6.	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie	Administrowanie sprawami ochrony środowiska naturalnego; zarządzanie gospodarką wodną na administrowanym terenie w tym: utrzymanie właściwego stanu wód, planowanie w gospodarowaniu wodami oraz inwestycje w gospodarce wodnej.	ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego 22 31-109 Kraków	tel.: sekretariat: 12 62-84-130, 12 62-84-106, centrala: 12 62-84-100, e-mail: poczta@krakow.rzgw.gov.pl
7.	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krośnie	Nadzór nad gospodarką leśną na administrowanym terenie, koordynowanie gospodarki łowieckiej, udostępnianie informacji m.in. prowadzonej gospodarki leśnej i ochrony przyrody.	ul. Bieszczadzka 2 38-400 Krosno	tel.: 013 43 73 900, e-mail: rdlp@krosno.lasy.gov.pl
8.	Nadleśnictwo Kołaczyce	Zrównoważone gospodarowanie zasobami lasów w tym hodowli, ochrony, ścinki i wyróbki drewna, melioracji gruntów leśnych i nieleśnych, budowy dróg i budowli związanych z gospodarstwem leśnym.	Nawsie Kołaczyckie 317 38-213 Kołaczyce	tel.: 13 44 576 10, e-mail: kolaczyce@krosno.lasy.gov.pl
9.	Podkarpacki Ośrodek Doradztwa Rolniczego	Współpraca z organami administracji państwowej, jednostkami samorządu terytorialnego oraz innymi organizacjami i instytucjami działającymi na rzecz rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich.	ul. Tkaczowa 146 36-040 Boguchwała	tel.: centrala: 17 8701 500 tel. sekretariat: 17 8701 507, e-mail: boguchwala@podrb.pl
10.	Podkarpacka Izba Rolnicza	Dbłość o interesy rolników, opiniowanie przepisów prawnych dotyczących rolników i rolnictwa. Współpraca z ministerstwem rolnictwa i samorządowcami.	Trzebowniko 615 A, 36-001 Trzebowniko	tel.: 17 871 40 77, e-mail: pir@xo.pl

Lp.	Instytucja/osoby	Zakres odpowiedzialności	Adres siedziby instytucji/osoby	Kontakt
11.	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Podkarpacki Oddział Regionalny w Krośnie	Wspieranie działań służących rozwojowi rolnictwa i obszarów wiejskich. Agencja zajmuje się wdrażaniem instrumentów współfinansowanych z budżetu Unii Europejskiej oraz udziela pomocy ze środków krajowych. Zlecenie zadań ARiMR oraz nadzór nad ich realizacją znajduje się w gestii Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.	ul. Żwirki i Wigury 9, 38-400 Krosno	tel.: 13 420 40 81
12.	Agencja Nieruchomości Rolnych Oddział Terenowy w Rzeszowie	Tworzenie oraz poprawa struktury obszarowej gospodarstw rodzinnych, tworzenia warunków sprzyjających racjonalnemu wykorzystaniu potencjału produkcyjnego, restrukturyzacja oraz prywatyzacja mienia, obrót nieruchomościami i innymi składnikami majątku Skarbu Państwa użytkowanego na cele rolne, inicjowanie prac urzędniowo-rolnych oraz popierania organizowania na gruntach Skarbu Państwa prywatnych gospodarstw rolnych, wykonywanie praw z udziałów i akcji w spółkach hodowli roślin uprawnych oraz hodowli zwierząt gospodarskich o szczególnym znaczeniu dla gospodarki narodowej.	ul. Asnyka 7, 35-001 Rzeszów	tel.: 17-853-78-00, 17-852-62-33, 17-852-63-83, rzeszow@anr.gov.pl

Lp.	Instytucja/osoby	Zakres odpowiedzialności	Adres siedziby instytucji/osoby	Kontakt
13.	Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urzędzeń Wodnych w Rzeszowie	Konserwacja, remonty oraz eksploatacja urządzeń melioracji wodnych podstawowych oraz wód publicznych stanowiących własność Skarbu Państwa; ewidencja urządzeń melioracyjnych; likwidacja zagrożeń i skutków powodzi; sprawy związane z przejęciem gruntów na cele budowlane; opracowanie koncepcji programowo-przestrzennych i dokumentacji projektowej dla przedsięwzięć w zakresie melioracji wodnych.	ul. Hetmańska 9, 35-959 Rzeszów	tel.: 0 17 853 74 00, rzeszow@pzmiuw.pl
14.	Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urzędzeń Wodnych w Rzeszowie Oddział w Sanoku	Konserwacja, remonty oraz eksploatacja urządzeń melioracji wodnych podstawowych oraz wód publicznych stanowiących własność Skarbu Państwa; ewidencja urządzeń melioracyjnych; likwidacja zagrożeń i skutków powodzi; sprawy związane z przejęciem gruntów na cele budowlane; opracowanie koncepcji programowo-przestrzennych i dokumentacji projektowej dla przedsięwzięć w zakresie melioracji wodnych.	ul. Piłsudskiego 10, 38-500 Sanok	tel.:13-460-89-76, 13-460-89-70
15	Zespół Karpackich Parków Krajobrazowych w Krośnie	Zachowanie walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych regionu. Dbłość o ład przestrzenny i formy gospodarowania na obszarze Parków Krajobrazowych (wraz z otulinami).	ul. Trakt Węgierski 8a, 38-450 Dukla	tel./fax (0-13) 43-631-87, 43-674-62

1.8. Zespół Lokalnej Współpracy

Lp.	Imię i nazwisko	Funkcja	Nazwa instytucji /grupy interesu, którą reprezentuje	Kontakt
-----	-----------------	---------	------------------------------------------------------	---------

2. Etap II Opracowanie projektu Planu

Moduł A

2.1. Informacja o obszarze i przedmiotach ochrony

Lp.	Typ informacji	Dane referencyjne	Zakres informacji	Wartość informacji	Źródło dostępu do danych
1.	Materiały publikowane	Przewodniki metodyczne dla siedlisk przyrodniczych, Murawy kserotermiczne <i>Festuco-Brometea</i> , Wojciech Mróz, Wojciech Bąba,	Informacje na temat siedliska i jego charakterystyka (typowe gat. roślin, warunki ekologiczne, rozmieszczenie w Polsce, metodyka badań),	Materiał pomocniczy przy realizacji prac terenowych i ocenie stanu siedlisk,	Materiały dostępne na stronie Generalnego Inspektoratu Ochrony Środowiska: http://www.gios.gov.pl/siedliska/pdf/przewodnik_metodyczny_6210.pdf
2.	Materiały publikowane	Przewodniki metodyczne dla siedlisk przyrodniczych, 6510 Ekstensywnie użytkowane niżowe łąki świeże (<i>Arrhenatherion</i>), Joanna Korzeniak,	Informacje na temat siedliska i jego charakterystyka (typowe gat. roślin, warunki ekologiczne, rozmieszczenie w Polsce, metodyka badań),	Materiał pomocniczy przy realizacji prac terenowych i ocenie stanu siedlisk,	Materiały dostępne na stronie Generalnego Inspektoratu Ochrony Środowiska: http://www.gios.gov.pl/siedliska/pdf/przewodnik_metodyczny_6510.pdf
3.	Materiały publikowane	Obszary Natura 2000 na Podkarpaciu, Red. D. Rogala, A. Marcela, wyd. Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Rzeszowie,	Podstawowe informacje o obszarze dotyczące lokalizacji oraz przedmiotów ochrony,	Ogólne dane dotyczące walorów przyrodniczych, celów ochrony, warunków	Publikacja książkowa dostępna np. w Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Rzeszowie,

Lp.	Typ informacji	Dane referencyjne	Zakres informacji	Wartość informacji	Źródło dostępu do danych
				utrzymania stanu ochrony,	
4.	Materiały niepublikowane	Informacje o zasięgu występowania siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin w obszarze Natura 2000; Dokumentacja zebrana w wyniku prac Wojewódzkiego Zespołu Specjalistycznego (2008), Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Krakowie,	Informacje na temat rozmieszczenia przedmiotów ochrony w obszarze,	Materiał pomocniczy przy realizacji prac terenowych i ocenie stanu siedlisk, a także przy początkowym opracowywaniu PZO,	plik SHP dostępny w RDOŚ w Rzeszowie
5.	Plany/programy/strategie/projekty	Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego – Kierunki Polityki Przestrzennej stanowiący załącznik nr 1 do uchwały nr XLVIII/522/02 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 30 sierpnia 2002 r.; Podkarpackie Biuro Planowania Przestrzennego,	Informacje na temat zagospodarowania przestrzennego województwa,	Niska wartość informacji ze względu na czas sporządzenia opracowania – 2002 r. oraz niski udział informacji na temat terenu, na którym utworzono obszar Natura 2000 Łąki nad Wojkówką PLH180051,	Rysunek planu dostępny na stronie internetowej: http://www.pbpp.pl/pliki/PZPWP/Kierunki_Polit_Przestrz_SYNTEZA.pdf ; Tekst planu: http://www.pbpp.pl/pliki/PZPWP/Plan%20Wojewodztwa.pdf
6.	Plany/programy/strategie/projekty	Program Rozwoju Powiatu Krośnieńskiego, Załącznik do Uchwały Nr XXI/168/04 Rady Powiatu Krośnieńskiego	Informacje na temat planowanych inwestycji i rozwoju powiatu	Niska wartość informacji ze względu na brak odniesień do terenu	Plik DOC dostępny na stronie internetowej: https://www.google.pl/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s

Lp.	Typ informacji	Dane referencyjne	Zakres informacji	Wartość informacji	Źródło dostępu do danych
		z dnia 10 listopada 2004 r.,	krośnieńskiego,	na którym funkcjonuje obszar Natura 2000 Łąki nad Wojkówką PLH180051,	&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0CCAQFjAA&url=http%3A%2F%2Fbip.powiat.krosno.pl%2F%3Fc%3DmdPliki-cmPobierz-2206-cHJvZ3JhbV9yb3p3b2p1X2xva2FsbmVnb18yMDA0MTExOS5kb2M%3D&ei=TsFdVbWAEeLVygOUx4CgDQ&usg=AFQjCNGD0bNzUzOkyT9P_vTBgKIOFl6uPw
7.	Plany/programy/strategie/projekty	Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Krośnieńskiego na lata 2010-2013 z perspektywą na lata 2014-2019, „Ekoperfekt”, 2010,	Informacje na temat środowiska powiatu krośnieńskiego, w tym podstawowy opis elementów przyrodniczych,	Niska wartość informacji ze względu na brak odniesień do obszaru Natura 2000 Łąki nad Wojkówką PLH180051 oraz ogólne opisy dot. Gminy Wojaszówka	Plik PDF dostępny na stronie internetowej: http://bip.powiat.krosno.pl/fck_pliki/Program_Ochrony_Srodowiska_dla_powiatu_krosnienskiego.pdf
8.	Plany/programy/strategie/projekty	Program Ochrony Środowiska wraz z Planem Gospodarki Odpadami dla Powiatu Krośnieńskiego na Lata 2004-2015	Informacje na temat środowiska powiatu krośnieńskiego w tym: geologii,	Informacje przydatne przy tworzeniu ogólnej charakterystyki	Plik DOC dostępny na stronie internetowej: http://bip.powiat.krosno.pl/plikiold/powiatkrosno/

Lp.	Typ informacji	Dane referencyjne	Zakres informacji	Wartość informacji	Źródło dostępu do danych
		TOM I - Diagnoza Stanu Środowiska, Zarząd Powiatu Krośnieńskiego, Krosno, grudzień 2003 r.,	geomorfologii, klimatu, wartości przyrodniczych itp.,	obszaru Natura 2000 Łąki nad Wojkówką PLH180051,	program_ochrony_srodowiska_diagnoza_1.doc
9.	Plany/programy/strategie/projekty	Program Ochrony Środowiska na lata 2004-2015, Urząd Gminy Wojaszówka, 2004,	Informacje na temat elementów środowiska przyrodniczego gminy Wojaszówka,	Informacje przydatne przy tworzeniu ogólnej charakterystyki obszaru Natura 2000 Łąki nad Wojkówką PLH180051,	Plik DOC dostępny na stronie internetowej Urzędu Gminy Wojaszówka: http://wojaszowka.bip.krosoft.pl/?mainid=15&jb=65
10.	Plany/programy/strategie/projekty	Uchwała Nr VII/76/2003 Rady Gminy Wojaszówka z dnia 29 sierpnia 2003r. w sprawie uchwalenia Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Odrzykoń VIII,	Informacje na temat zagospodarowania działki ewidencyjnej nr 1186/1,	Informacja nieistotna; dokument nie wnosi informacji o przedmiotach ochrony,	Plik DOC dostępny na stronie internetowej Urzędu Gminy Wojaszówka http://wojaszowka.bip.krosoft.pl/upl/U_VII_76.pdf
11.	Plany/programy/strategie/projekty	Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Wojaszówka, Kształtowanie i Ochrona Zasobów Przyrodniczych oraz Krajobrazowych, Zarząd Gminy Wojaszówka, Krosno 1999	Informacje na temat elementów środowiska przyrodniczego gminy Wojaszówka	Informacja przydatna przy tworzeniu ogólnej charakterystyki obszaru Natura 2000 Łąki nad Wojkówką PLH180051	Plik DOC dostępny na stronie internetowej Urzędu Gminy Wojaszówka: http://wojaszowka.bip.krosoft.pl/?mainid=14&jb=178

Lp.	Typ informacji	Dane referencyjne	Zakres informacji	Wartość informacji	Źródło dostępu do danych
12.	Plany/programy/strategie/projekty	Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Wojaszówka - Gospodarka Wodna I Infrastruktura Techniczna, mgr inż. W. Bocianowski, Krosno-Wojaszówka 1999 r.,	Informacje na temat wód podziemnych i powierzchniowych Gminy oraz funkcjonującej infrastruktury,	Niska wartość informacji wynikająca w głównej mierze z braku aktualizacji,	Plik DOC dostępny na stronie internetowej Urzędu Gminy Wojaszówka: http://wojaszowka.bip.kr osoft.pl/?mainid=14&jb=178
13.	Plany/programy/strategie/projekty	Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Wojaszówka, Polityka Przestrzenna, Kierunki Zagospodarowania Przestrzennego, /Załącznik Do Uchwały Nr XXIX/230/02 z dnia 30.01.2002 r. Rady Gminy Wojaszówka,	Podstawowe informacje na temat zagospodarowania Gminy,	Informacja pomocna przy określeniu kierunków zagospodarowania Gminy,	Plik DOC dostępny na stronie internetowej Urzędu Gminy Wojaszówka: http://wojaszowka.bip.kr osoft.pl/?mainid=14&jb=178
14.	Plany/programy/strategie/projekty	Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Wojaszówka, Zasoby, Kształtowanie i Ochrona Środowiska Naturalnego, Lucyna Zymyn, Alicja Janowska; Urząd	Informacje na temat elementów środowiska przyrodniczego gminy Wojaszówka	Informacje przydatne przy tworzeniu ogólnej charakterystyki obszaru Natura 2000 Łąki nad Wojkówką PLH180051	Plik PDF dostępny na stronie internetowej Urzędu Gminy Wojaszówka: http://wojaszowka.bip.kr osoft.pl/?mainid=14&jb=178

Lp.	Typ informacji	Dane referencyjne	Zakres informacji	Wartość informacji	Źródło dostępu do danych
		Gminy Wojaszówka, Krosno 1999 r.,			
15.	Raporty	Stan Środowiska w Powiecie Krośnieńskim w roku 2010; Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie, Delegatura w Jasle, J. Nawrot, E. Czaderna, R. Klimkowska, L. Bochenek, J. Fundakowski, E. Toporowicz, Jasło, 2011,	Informacje na temat stanu środowiska na terenie powiatu krośnieńskiego,	Informacje pomocne przy opisie wód powierzchniowych i podziemnych,	Plik PDF dostępny na stronie internetowej: http://www.wios.rzeszow.pl/cms/upload/edit/file/0pracowania/del_jaslo/stan_srodowiska_krosnienski_2010.pdf

2.2. Ogólna charakterystyka obszaru

Obszar Natura 2000 Łąki nad Wojkówką PLH180051 o powierzchni 9.62 ha, położony jest w województwie podkarpackim, w powiecie krośnieńskim. Ostoja znajduje się w południowo – wschodniej części Polski, w gminie Wojaszówka. Gmina Wojaszówka położona jest w zachodniej części woj. Podkarpackiego. Od wschodu graniczy z gminą Korczyną, od południa z Krosnem, a od zachodu z gminą Jasło i Jedlicze. Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty (OZW) Łąki nad Wojkówką PLH180051 złożony jest z trzech enklaw, położonych nad doliną Wisłoka, w okolicach miejscowości: Wojkówka, Rzepnik i Odrzykoń. Obszar chroni niewielkie, choć cenne fragmenty roślinności ciepłolubnej i kserotermicznej, rzadko reprezentowane na obszarze Dołów Jasielsko-Sanockich i Pogórza Dynowskiego. Obejmuje trzy kompleksy muraw kserotermicznych, wykształconych na wychodniach łupków bogatych w węglan wapnia. Zlokalizowane są przy wierzchołkach nad doliną Wisłoka - jedna w Wojkówce (369 m n.p.m.), druga poniżej Rzepnika (438 m n.p.m.), trzecia nad Odrzykoniem (386 m n.p.m.).

Klimat

Klimat analizowanego obszaru kształtuje się pod dominującym wpływem oddziaływania mas powietrza kontynentalnego. Związany jest ściśle z ukształtowaniem powierzchni i podziałem fizjograficznym. Gmina Wojaszówka leży w obszarze przejściowym, gdzie stykają się wpływy

klimatu górskiego i podgórskiego oraz klimatu zaciszy śródgórskich. Region klimatyczny górski charakteryzuje się piętrowością klimatu, ze spadkiem temperatury średnio 0,5°C/100 m wysokości i przyrostem opadów ok. 60 mm/100 m wysokości. Roczne amplitudy temperatury zmniejszają się wraz z wysokością Średnia roczna temperatura waha się od +6 do +7,5° C, średnia roczna temperatura powietrza w miesiącu styczniu wynosi od -4 do -4,5°C, w lipcu +16 do +18°C. Natomiast średnioroczne sumy opadów wahają się od 700 - 1000 mm (w Polsce 500 – 700 mm). Pokrywa śnieżna zalega średnio 80 – 90 dni. Stosunki wietrzne wykazują duże zróżnicowanie. W wielu rejonach, w dolinach i górskich kotlinach można zaobserwować znaczne odchylenia klimatyczne spowodowane lokalnymi mikroklimatami.

Krajobraz

Podstawowymi czynnikami kształtującymi krajobraz w okolicy analizowanego obszaru Natura 2000 są elementy geomorfologiczne odpowiedzialne za ukształtowanie terenu, oraz historyczny i bieżący wpływ działalności człowieka (wynik form gospodarowania w regionie). Miejscami – w okolicach zabudowy mieszkaniowej krajobraz jest silnie przekształcony (krajobraz kulturowy z elementami dysharmonijnymi). W pozostałej i większej części omawianego regionu (bezpośrednie otoczenie i obszar Natura 2000) charakteryzuje się dużymi walorami krajobrazowymi. Urozmaicona rzeźba terenu Gminy znacznie wpływa na zróżnicowanie widokowe. Po stronie zachodniej Gminy Wojaszówka występują małe, lekko pofałdowane wzgórza, a na wschodniej opadają dość stromo ku dolinie rzeki Wisłok. Obszar Gminy pokrywają enklawy zalesień, głównie na zboczach wzniesień od 240 m n.p.m. do 465 m n.p.m. w okolicy miejscowości Rzepnik. Znaczna część obszaru Gminy Wojaszówka znajduje się w strefie Czarnorzecko - Strzyżowskiego Parku Krajobrazowego. Pod względem krajobrazowo-geomorfologicznym krajobraz w otoczeniu Łąk nad Wojkówką można podzielić na:

- krajobraz pagórkowaty, częściowo zalesiony – liczne wzniesienia Pogórza Strzyżowskiego i Dynowskiego, np. m. Wojkówka,
- krajobraz nizinny – równiny Kotliny Krośnieńskiej, np. Wojaszówka,
- krajobraz dolin – dolina Wisłoka wraz z dopływami, m. Odrzykoń zlokalizowana najbliżej terenów zalewowych.

Istniejące formy ochrony przyrody

Istniejące formy ochrony pokrywające się z obszarem to: Czarnorzecki Obszar Chronionego Krajobrazu – łączna powierzchnia 100.40 km²; Czarnorzecko-Strzyżowski Park Krajobrazowy – łączna powierzchnia 256.54 km².

Czarnorzecki Obszar Chronionego Krajobrazu: teren obszaru cechuje stosunkowo niewielka lesistość. Największy kompleks leśny porasta pasmo wzgórz ciągnące się pomiędzy Wolą Komborską i Turzym Polem, w obrębie którego położone są dwa rezerваты chroniące naturalne stanowiska cisa – „Kretówki” i „Cisy w Malinówce”. Dominującym zbiorowiskiem jest żyzna buczyna karpacka *Dentario glandulosae-Fagetum* występująca w kilku podzespołach, z szeregiem roślin objętych ochroną gatunkową. Doliny zajęte są pod zabudowę oraz łąki i pola uprawne. Obszar stanowi uzupełnienie Czarnorzecko-Strzyżowskiego Parku Krajobrazowego, obejmując ochroną południowo-wschodnią część pasma

wznoszącego się na Dołami Jasielsko-Sanockimi.

Czarnorzecko-Strzyżowski Park Krajobrazowy: park krajobrazowy położony w województwie podkarpackim na Pogórzu Strzyżowskim i Dynowskim. Utworzony w 1993 r. Wchodzi w skład Zespołu Karpackich Parków Krajobrazowych w Krośnie. Rolę otuliny parku pełni m. in. Czarnorzecki Obszar Chronionego Krajobrazu. Znajdują się tu pasma górskie z najwyższym szczytem Suchą Górą (585 m n.p.m.). W parku występują wychodnie piaskowców, które proces erozji uformował w ostańce. Kilkanaście spośród nich ma status pomnika przyrody. Na terenie parku znajdują się liczne potoki. Przepływają tędy z licznymi odcinkami przełomowymi rzeki Stobnica i Wisłok. Niemal połowę powierzchni parku zajmują użytki rolne. Drugą połowę lasy o charakterze naturalnym, z przewagą jodły, buka i sosny. Rzadziej występują dąb szypułkowy, modrzew europejski oraz grab. Rośnie tu 40 gatunków chronionych roślin górskich. Między innymi: śnieżyca wiosenna, śnieżyczka przebiśnieg, skrzyp olbrzymi oraz pokrzyk wilcza jagoda. Na terenie parku występuje także wiele chronionych gatunków zwierząt: puchacze, orliki krzykliwe, rysie, wydry i wilki.

Regionalizacja fizyczno-geograficzna wg Kondrackiego

Według fizjograficznego podziału Kondrackiego (2000), obszar Natura 2000 Łąki nad Wojkówką PLH180051 należy do:

- megaregionu: region karpacki;
- prowincji: Karpaty Zachodnie z Podkarpaciem Zachodnim i Północnym;
- podprowincja: Zewnętrzne Karpaty Zachodnie;
- makroregion: Podgórze Środkowobeskidzkie;
- mezoregion: obszar znajduje się na granicy trzech mezoregionów tj.: Kotlina Jasielsko-Krośnieńska, Pogórze Dynowskie oraz Pogórze Strzyżowskie.

Regionalizacja geobotaniczna

Według podziału geobotanicznego (Matuszkiewicz 2008) obszar mieści się w obrębie dwóch podokręgów, należących do Działu Wschodniokarpackiego, Krainy Karpat Wschodnich i okręgu pogórze Strzyżowsko-Dynowsko-Przemyskiego (pododdział brzozowski), a także okręgu Dołów Jasielsko-Sanockich (pododdział Jasielsko-Krośnieński).

Geologia i gleby

Region, na którym zlokalizowana jest Gmina Wojaszówka, powstał w obrębie mało odpornych warstw krośnieńskich - jest to zachodnia część obniżenia tektonicznego, tzw. centralnej depresji karpackiej. Stanowi go ciąg większych i mniejszych kotlin, rozdzielonych przez niskie wzgórza, które są drenowane przez rzeki płynące z Beskidu Niskiego, wysokości bezwzględne wahają się tu w granicach od 230-300 m n.p.m.

(dna dolin) do 300-380 m n.p.m. w obrębie pogórzy. Kotlinki są płaskie, często o geometrycznym kształcie, wypełniają je osady rzeczne, niekiedy jeziorne i organiczne. W rzeźbie przeważają niskie pogórza o stokach rzadko przekraczających 10°. U progu Beskidu Niskiego liczne są płaty starych, plejstocęńskich stożków napływowych.

Obszar Gminy Wojaszówka leży w całości w obrębie wielkiego synklinorium centralnej depresji karpackiej. W budowie podłoża mają też udział starsze skały fliszowe (wieku eoceńskiego). Na obszarze gminy podłoże budują:

- pakiety cienkoławicowych łupków i piaskowców oraz mniej odpornych na działanie procesów wietrzenia i erozji margli, łupków pstrych i zielonych warstw hieroglifowych, a także

- łupki i podrzędnie piaskowce oraz rogowce warstw menilitowych.

Podłoże części obszaru stanowią piaskowce gruboławicowe i łupki warstw krośnieńskich dolnych. Przykryte grubymi warstwami osadów czwartorzędowych ukazują się one bezpośrednio pod warstwą zwietrzliny jedynie na stokach wzgórz. Główną jednostką utworów czwartorzędowych są twory budujące rozległą równinę średniej terasy po południowej stronie Wisłoka oraz w północnej części gminy, płaszcz utworów deluwialnych (wg mapy geologicznej), okrywających dolne części stoków wzniesień i wyścielających nieckę pomiędzy nimi. Rozległą równinę średniej terasy budują zalegające na podłożu skalnym twory aluwialne wieku plejstocęńskiego z okresu zlodowacenia środkowopolskiego. Bliżej doliny Wisłoka zachowały się - na poziomie spłaszczeń w pobliżu skarpy terasy zalewowej, fragmenty młodszych utworów terasowych z okresu zlodowacenia bałtyckiego, częściowo przykryte utworami deluwialnymi, tworzącymi łagodny skłon terasy opadający ku dolinie Wisłoka. Wśród płasko ułożonych utworów obu poziomów terasowych dominują aluwia rzeczne, złożone z glin pylastych, pyłów, glin piaszczystych, pyłów piaszczystych i glin zwięzłych pylastych o dużej zmienności rozmieszczenia i głębokości zalegania. Grunty te zawierają znaczne ilości części organicznych oraz domieszki rumoszu piaskowca. W wielu miejscach, głównie we wgłębieniach i na zboczach małych dolin, rozczłonkowujących powierzchnię terasy, stwierdzono zaleganie na różnych głębokościach pod powierzchnią terenu namulów organicznych. Podobne twory (gliny, mułki, piaski) budują terasę zalewową. Koryto Wisłoka wycięte w utworach terasy ma dno skalne a lokalnie również dolne fragmenty brzegów.

Gleby analizowanego terenu charakteryzuje zmienność typologiczna związana z budową geologiczną, morfologią terenu, stosunkami wodnymi, charakterem szaty roślinnej oraz działalnością człowieka. W gminie dominują powierzchniowo gleby brunatne wylugowane, na wzgórzach kwaśne wytworzone z utworów pylasto- ilastych, podścielone gliną ciężką - wytworzone z glin zwietrzelinowych i deluwialnych. Drugim pod względem zajmowanej powierzchni kompleksem glebowym są wytworzone z osadów pylastych i piaszczystych gleby płowe - Dno doliny Wisłoka (terasa zalewowa) wyścielają mady rzeczne o składzie mechanicznym ilów pylastych i pyłów ilastych. Niewielkie powierzchnie na zboczach obniżen zajmują czarne ziemie właściwe i zdegradowane a w dnach dolin bocznych mady lekkie gliniaste, często silnie szkieletowe. Nie występują gleby pochodzenia organicznego. W klasyfikacji bonitacyjnej są to grunty klas: III i IV. W uprawie ziemi zmierza obserwuje się odlogowanie gruntów najniższej jakości, lub zamiany gruntów ornych w ekstensywne użytki zielone użytkowane ekstensywnie (koszone jeden

raz w roku), okresowo wypasane lub całkowicie odłogowane. W rezultacie na nich rozpoczyna się sukcesja roślinności drzewiastej. Proces ten doprowadził już do samoczynnego zadrzewienia niektórych słabych i niekorzystnie położonych gruntów, głównie w południowej części gminy.

Hydrologia

Wody powierzchniowe

Gmina Wojaszówka i obszar Natura 2000 Łąki nad Wojkówką położone są w obrębie zlewni rzeki San, prawobrzeżnego dopływu Wisły. Obszar odwadnia rzeka Wisłok, która wraz z szeregiem cieków bez nazwy, tworzy sieć cieków powierzchniowych w obrębie gminy. Wisłok należy do rzek odwadniających Beskid Niski i przecinających strefę Dołów Jasielsko-Sanockich, w związku z tym posiada typowy, odcinkowy układ. Opisany jest kodem PLRW2000142263337 i nazwą Wisłok od zbiornika Besko do Czarnego Potoku. Rzeka została zaklasyfikowana jako silnie zmieniona jednolita część wód powierzchniowych. Stan wód Wisłoka na terenie Gminy Wojaszówka został określony na podstawie danych zamieszczonych w Stanie Środowiska Powiatu Krośnieńskiego, wykonanego przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska (Delegatura w Jaśle). Ogólny stan chemiczny Wisłoka (w punktach pomiarowych) określono jako dobry.

Wody podziemne

Obszar Natura 2000 Łąki nad Wojkówką położony jest w obrębie górsko-wyżynnej prowincji hydrogeologicznej (wg A. S. Kleczkowskiego), w której wydzielono szereg mniejszych jednostek – Wojaszówka znajduje się w obrębie zewnętrznej części Masywu Karpackiego, dokładniej w obrębie pogórza. Wody wglębne tu występujące to głównie wody zbiornika czwartorzędowego (dolinnego) występujące w ośrodku porowym, oraz trzeciorzędowego (szczelinowe i szczelinowo-porowe). Zasadniczy poziom wód wglębnych występuje w obrębie trzeciorzędowych piaskowców i zlepieńców (zwłaszcza na terenach o zaawansowanej tektonice). Poziom czwartorzędowy to poziom przypowierzchniowy, pozostający w bezpośrednim kontakcie z powierzchnią – reaguje on wprost na istniejące warunki hydrologiczne (stan wód w ciekach oraz wielkość opadów atmosferycznych). Oba te poziomy często pozostają w związku hydraulicznym.

Dolina Wisłoka tworzy zbiornik wód podziemnych. Zbiornik ten zaliczony został do głównych zbiorników wód podziemnych w Polsce jako ten, który w przyszłości stanie się źródłem zaopatrzenia w wodę. W związku z powyższym, w obrębie doliny Wisłoka wydzielony został obszar wymagający najwyższej i wysokiej ochrony (ONO i OWO) – na podstawie oprac. A.S. Kleczkowskiego pt. Mapa obszarów głównych zbiorników wód podziemnych w Polsce wymagających szczególnej ochrony. Ma to swe uzasadnienie w fakcie, iż jest to zbiornik płytki, w obrębie utworów czwartorzędowych, słabo lub zupełnie nie izolowany od powierzchni utworami słabo przepuszczalnymi bądź nieprzepuszczalnymi.

Potencjalnymi źródłami zanieczyszczenia wód mogą być niekontrolowane zrzuty ścieków komunalnych, powierzchniowy spływ lub infiltracja wód skażonych bituminami (stacje paliw i kopalnia ropy) lub innymi związkami chemicznymi ze składowisk odpadów (zwłaszcza dzikich) lub magazynowanych substancji chemicznych (np. nawozów sztucznych).

Obszar powiatu krośnieńskiego położony jest w jednolitej części wód podziemnych nr 157 (region Górnej Wisły w pasie Zewnętrznych Karpat Zachodnich) i zajmuje 20,9 % jej powierzchni. Poziomy wodonośne związane są z utworami akumulacji rzecznej oraz utworami piaskowcowo-łupkowymi. Znaczną część JCWPd nr 157 pokrywają tereny prawnie chronione: Magurskiego Parku Narodowego, Jaśliskiego Parku Krajobrazowego, Czarnorzecko-Strzyżowskiego Parku Krajobrazowego, częściowo Parku Krajobrazowego Pasma Brzanki. Przeprowadzona ocena stanu jednolitych części wód podziemnych na analizowanym terenie wykazała, że ich stan chemiczny i stan ilościowy jest dobry. JCWPd nr 157 nie ma statusu zagrożenia nieosiągnięcia dobrego stanu.

2.3 Struktura własności i użytkowania gruntów

Dane użytkowania i pokrycia terenu pochodzą z programu CORINE Land Cover 2012. Jednostką odpowiedzialną za realizację projektu Corine Land Cover 2012 w Polsce, w ramach programu Copernicus GIO Land Monitoring, finansowanego ze środków Unii Europejskiej, był Instytut Geodezji i Kartografii, pełniący rolę jednego z Krajowych Centrów Referencyjnych EIONET ds. pokrycia terenu. Właścicielem danych powstałych w ramach ww. projektu jest Unia Europejska. Jednostką odpowiedzialną za rozpowszechnianie danych krajowych jest Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, w którym ulokowany jest Krajowy Punkt Kontaktowy ds. współpracy z EEA w ramach EIONET oraz Krajowe Centrum Referencyjne EIONET ds. pokrycia terenu.

Typy użytków gruntowych	Typ własności	Powierzchnia użytków w ha	Udział powierzchni w obszarze [%]
Lasy mieszane	Skarb Państwa	4,36	45,3
	Własność komunalna		
	Własność prywatna		
Tereny rolne	Skarb Państwa	5,26	54,7
	Własność komunalna		
	Własność prywatna		

2.4 Zagospodarowanie terenu i działalność człowieka

Brak danych

2.5 Istniejące i projektowane plany/programy/projekty dotyczące zagospodarowania przestrzennego

Lp.	Tytuł opracowania	Instytucja odpowiedzialna za przygotowanie planu/programu/wdrażanie projektu	Ustalenia planu/programu/projektu mogące mieć wpływ na przedmioty ochrony	Przedmioty ochrony objęte wpływem opracowania	Ustalenia dot. działań minimalizujących lub kompensujących
1.	Program Rozwoju Powiatu Krośnieńskiego, Załącznik do Uchwały Nr XXI/168/04 Rady Powiatu Krośnieńskiego z dnia 10 listopada 2004 r.;	Starostwo Powiatowe w Krośnie	Brak ustaleń – zbyt duża ogólność informacji oraz brak odniesienia się do obszaru Natura 2000	Zakres Planu obejmuje lokalizacyjnie wszystkie przedmioty ochrony	Brak
2.	Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Krośnieńskiego na lata 2010-2013 z	Starostwo Powiatowe w Krośnie	Brak odniesienia się do obszaru Natura 2000 – brak wrysowanych granic obszaru Natura 2000 Łąki nad Wojkówką	Zakres Programu obejmuje lokalizacyjnie wszystkie przedmioty ochrony	Brak

Lp.	Tytuł opracowania	Instytucja odpowiedzialna za przygotowanie planu/programu/wdrażanie projektu	Ustalenia planu/programu/projektu mogące mieć wpływ na przedmioty ochrony	Przedmioty ochrony objęte wpływem opracowania	Ustalenia dot. działań minimalizujących lub kompensujących
	perspektywą na lata 2014-2019 Ekoperfekt, 2010		PLH180051 na rysunek Programu oraz brak odniesień w tekście		
3.	Program Ochrony Środowiska wraz z Planem Gospodarki Odpadami Dla Powiatu Krośnieńskiego na Lata 2004-2015 TOM I - Diagnoza Stanu Środowiska, Zarząd Powiatu Krośnieńskiego, Krosno, grudzień 2003 r.	Starostwo Powiatowe w Krośnie	Brak odniesienia się do obszaru Natura 2000 Łąki nad Wojkówką PLH180051 w tekście Programu	Zakres Programu obejmuje lokalizacyjnie wszystkie przedmioty ochrony	Brak
4.	Program Ochrony Środowiska na lata 2004-2015, Urząd Gminy Wojaszówka, 2004	Urząd Gminy Wojaszówka	Brak odniesienia się do obszaru Natura 2000 Łąki nad Wojkówką PLH180051 w tekście Programu	Zakres Programu obejmuje lokalizacyjnie wszystkie przedmioty ochrony	Brak
5.	Uchwała Nr VII/76/2003 Rady Gminy Wojaszówka z dnia 29 sierpnia 2003 r. w sprawie uchwalenia Miejscowego Planu	Urząd Gminy Wojaszówka	Brak ustaleń związanych z obszarem Natura 2000	Zakres Planu poza obszarem występowania przedmiotów ochrony	Brak

Lp.	Tytuł opracowania	Instytucja odpowiedzialna za przygotowanie planu/programu/wdrażanie projektu	Ustalenia planu/programu/projektu u mogące mieć wpływ na przedmioty ochrony	Przedmioty ochrony objęte wpływem opracowania	Ustalenia dot. działań minimalizujących lub kompensujących
	Zagospodarowania Przestrzennego Odrzykoń VIII.				
6.	Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Wojaszówka, Kształtowanie i Ochrona Zasobów Przyrodniczych oraz Krajobrazowych, Zarząd Gminy Wojaszówka, Krosno 1999 r.	Urząd Gminy Wojaszówka	Brak ustaleń mogących mieć wpływ na obszar Natura 2000	Zakres Studium obejmuje lokalizacyjnie wszystkie przedmioty ochrony	Brak
7.	Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Wojaszówka - Gospodarka Wodna I Infrastruktura	Urząd Gminy Wojaszówka	Zapisy pozytywne – mające na celu ochronę środowiska gruntowo-wodnego gminy: „Studium przewiduje objęcie zbiorczą kanalizacją sanitarną docelowo wszystkich miejscowości”.	Zakres Studium obejmuje lokalizacyjnie wszystkie przedmioty ochrony	Brak

Lp.	Tytuł opracowania	Instytucja odpowiedzialna za przygotowanie planu/programu/wdrażanie projektu	Ustalenia planu/programu/projektu u mogące mieć wpływ na przedmioty ochrony	Przedmioty ochrony objęte wpływem opracowania	Ustalenia dot. działań minimalizujących lub kompensujących
	Techniczna, mgr inż. W. Bocianowski, Krosno-Wojaszówka 1999 r.				
8.	Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Wojaszówka, Polityka Przestrzenna, Kierunki Zagospodarowania Przestrzennego, /Załącznik Do Uchwały Nr XXIX/230/02 z dnia 30.01.2002 r. Rady Gminy Wojaszówka	Urząd Gminy Wojaszówka	Brak ustaleń mogących mieć wpływ na obszar Natura 2000	Zakres Studium obejmuje lokalizacyjnie wszystkie przedmioty ochrony	Brak
9.	Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Wojaszówka, Zasoby, Kształtowanie i Ochrona	Urząd Gminy Wojaszówka	Brak ustaleń mogących mieć wpływ na obszar Natura 2000	Zakres Studium obejmuje lokalizacyjnie wszystkie przedmioty ochrony	Brak

Lp.	Tytuł opracowania	Instytucja odpowiedzialna za przygotowanie planu/programu/wdrażanie projektu	Ustalenia planu/programu/projekt u mogące mieć wpływ na przedmioty ochrony	Przedmioty ochrony objęte wpływem opracowania	Ustalenia dot. działań minimalizujących lub kompensujących
	Środowiska Naturalnego, Lucyna Zymyn, Alicja Janowska; Urząd Gminy Wojaszówka, Krosno 1999r.				
10	Plan Urządzania Lasu Nadleśnictwo Kołaczyce opracowany na lata 2008 – 2017, zatwierdzony Decyzją Ministra Środowiska z dnia 05 sierpnia 2008 r.	Nadleśnictwo Kołaczyce	Brak ustaleń mogących mieć wpływ na obszar Natura 2000	Zakres obejmuje lokalizacyjnie wszystkie przedmioty ochrony	Brak

2.6. Informacja o przedmiotach ochrony objętych Planem wraz z zakresem prac terenowych – dane zweryfikowane

Lp.	Przedmiot ochrony	Ocena ogólna	Powierzchnia (w ha)	Liczba stanowisk	Rozmieszczenie w obszarze	Stopień rozpoznania	Zakres prac terenowych uzupełniających/ Uzasadnienie do wyłączenia z prac terenowych
Siedliska przyrodnicze							
1.	6210 Murawy kserotermiczne (Festuco-Brometea)	C	4,86	5	Zgodne z zał. nr 3	Jakość danych G – „wysoka” na podstawie badań w sezonie bieżącym oraz najnowszej literatury	W ramach prac terenowych wykonano pełną inwentaryzację siedliska przyrodniczego w obszarze wraz z dokumentacją fitosocjologiczną i fotograficzną. W obrębie siedliska założono dwa stanowiska

						naukowej (2015 r.) Weryfikacja terenowa, potwierdzenie danych literaturowych terenie	monitoringowe zgodnie z metodyką GIOŚ przyjętą dla muraw kserotermicznych. W obrębie transektu wykonano 3 zdjęcia fitosocjologiczne. Dodatkowo wykonano 4 zdjęcia fitosocjologiczne pokazujące zmienność siedliska i stopień zachowania. Powierzchnia zdjęć wynosiła 25m ² . Dokonano również wizji terenu pod względem występowania gatunków chronionych i inwazyjnych roślin. Prace były prowadzone w dniach 23.05.2015 r., 28. 06. 2015 r., 05. 08.2015r.
2.	6510 Ekstensywnie użytkowane niżowe łąki świeże (Arrhenatherion)	C	1,76	2	Zgodne z zał. nr 3	Jakość danych G – „wysoka” na podstawie badań w sezonie bieżącym oraz najnowszej literatury naukowej (2015 r.) Weryfikacja terenowa, potwierdzenie danych literaturowych terenie	W ramach prac terenowych wykonano pełną inwentaryzację siedliska przyrodniczego w obszarze wraz z dokumentacją fitosocjologiczną i fotograficzną. W obrębie siedliska założono jedno stanowisko monitoringowe zgodnie z metodyką GIOŚ przyjętą dla ekstensywnie użytkowanych niżowych łąk świeżych. W obrębie transektu wykonano 3 zdjęcia fitosocjologiczne. Dodatkowo wykonano jedno zdjęcie fitosocjologiczne pokazujące zmienność siedliska i stopień zachowania. Powierzchnia zdjęć wynosiła 25m ² . Dokonano również wizji terenu pod względem występowania gatunków chronionych i inwazyjnych roślin. Prace były prowadzone w dniach 23.05.2015 r., 28. 06. 2015 r., 05. 08.2015 r.

2.6.1. Typy siedlisk przyrodniczych

6210 Murawy kserotermiczne (*Festuco-Brometea*)

Murawy kserotermiczne podlegające ochronie w ramach siedliska przyrodniczego 6210 należą w ujęciu fitosocjologicznym do klasy *Festuco-Brometea*. Są to syntaksony rzadko spotykane na terenie Polski, o charakterze ciepłolubnych muraw trawiastych wykształcających się głównie na stokach o dużym nasłonecznieniu i południowej ekspozycji. Ich występowanie w dużej mierze warunkuje również podłoże (płytkie pararendziny i rędziny, lessy, czarnoziemy) bogate w węglan wapnia. Charakteryzuje je ogromne bogactwo gatunkowe. Mogą być też siedliskiem rzadkich i zagrożonych gatunków (przewodnik metodyczny http://www.gios.gov.pl/siedliska/pdf/przewodnik_metodyczny_6210.pdf).

Murawy kserotermiczne stanowią główny przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 Łąki nad Wojkówką PLH 180051 i obejmują powierzchnię 51% całego obszaru. Są to trzy odseparowane płaty zlokalizowane nad doliną Wisłoka: w pobliżu miejscowości Wojkówka (zbocza góry Ptasznik 369 m n.p.m.), poniżej miejscowości Rzepnik (stoki wzniesienia Kiczary 438 m n.p.m.) i nad Odrzykoniem (zbocza wzniesienia Piekło 386 m n.p.m.).

Analizowane murawy kserotermiczne trudno przyporządkować do konkretnych zespołów fitosocjologicznych, ponieważ ich struktura jest uproszczona i brakuje gatunków charakterystycznych w związku z czym wyróżniono zbiorowiska z gatunkami dominującymi (Trąba i in. 2012). Mimo to stanowią rzadki element podkarpackiego krajobrazu, a zwłaszcza obszarów przedgórskich. Wstępujące w nich gatunki ciepłolubne istotnie zwiększają lokalną różnorodność florystyczną, jednocześnie wpływając korzystnie na np. zwiększenie liczby owadów („zapylaczy”).

W Wojkówce, na stromych zboczach, wykształciły się płaty zbiorowiska z jastrzębcem Bauhiniego *Hieracium bauhinii*, któremu towarzyszą m.in. pszeniec różowy *Melampyrum arvense*, szalwia okrągowa *Salvia verticillata*, gatunek charakterystyczny dla klasy *Festuco-Brometea* – wilczomleczeń sosnka *Euphorbia cyparissias* oraz gatunki charakterystyczne dla klasy *Trifolio-Geranietea sanguinei*: rzepik pospolity *Agrimonia eupatoria*, ciociorka pstra *Coronilla varia*, lebidka pospolita *Origanum vulgare* oraz koniczyna pogięta *Trifolium medium*. Z innych gatunków ciepłolubnych wymienić można: żmijowiec zwyczajny *Echium vulgare*, krzyżownica czubata *Polygala comosa*, jaskier wielokwiatowy *Ranunculus polyanthemos* i krwiściąg mniejszy *Sanguisorba minor*.

Na stokach wzniesienia w Odrzykoniu wyróżnić można zbiorowisko z pszeńcem różowym *Melampyrum arvense* i szalwią okrągową *Salvia verticillata* ze sporadycznym występowaniem jastrzębca Bauhiniego *Hieracium bauhinii*. Tutaj również pojawiają się gatunki charakterystyczne

dla klasy *Festuco-Brometea* (czosnek zielonawy *Allium oleraceum*, chaber driakiewnik *Centaurea scabiosa*, wilczomlec sosnka *Euphorbia cyparissias*, babka średnia *Plantago media*, wiechlina spłaszczona *Poa compressa*) oraz dla klasy *Trifolio-Geranietea* (rzepik pospolity *Agrimonia eupatoria*, cieciora pstra *Coronilla varia*, przytulia właściwa *Galium verum*, lebiodka pospolita *Origanum vulgare*), ponadto obficie występuje charakterystyczny dla rzędu *Arrhenatheretalia* rajgras wyniosły *Arrhenatherum elatius*. W płatach tych zaobserwowano powolny proces sukcesji polegający na zarastaniu krzewami z klasy *Rhamno-Prunetea* takimi jak: klon polny *Acer campestre*, dereń świdwa *Cornus sanguinea*, głóg jednoszyjkowy *Crataegus monogyna*, śliwa tarnina *Prunus spinosa* czy róża dzika *Rosa canina*. Proces zarastania i zmniejszania powierzchni siedliska jest dodatkowo nasilony przez nasadzanie rodzimych gatunków drzew np. modrzewia europejskiego *Larix decidua* ssp. *decidua* czy sosny zwyczajnej *Pinus sylvestris*.

W obrębie wszystkich stwierdzonych płatów (Wojkówka, Rzepnik, Odrzykoń) siedliska przyrodniczego 6210 najczęściej występuje zbiorowisko z chabrem driakiewnikiem *Centaurea scabiosa*. Zbiorowisko to charakteryzuje się dużym bogactwem gatunkowym (31 gatunków w zdjęciu fitosocjologicznym). Znaczący udział w strukturze zbiorowiska mają gatunki charakterystyczne dla klasy *Festuco-Brometea*: wspomniany już chaber driakiewnik *Centaurea scabiosa*, a ponadto wilczomlec sosnka *Euphorbia cyparissias*, babka średnia *Plantago media*, wiechlina spłaszczona *Poa compressa*. Z rzędu *Festucetalia valesiacea* wysokie pokrycie osiągają pszeniec różowy *Melampyrum arvense* i szalwia okrągłowa *Salvia verticillata*. Jednocześnie w zbiorowisku istotny udział mają gatunki z klasy *Trifolio-Geranietea*: przytulia właściwa *Galium verum*, lebiodka pospolita *Origanum vulgare* czy koniczyna pocięta *Trifolium medium*, a z rzędu *Arrhenatheretalia*: rajgras wyniosły *Arrhenatherum elatius* oraz krwawnik pospolity *Achillea millefolium*.

Gatunki z klasy *Trifolio-Geranietea sanguinei* występują dość licznie w obrębie wymienionych zbiorowisk, ale w Odrzykoniu i Wojkówce pojawiają się również typowo wykształcone zbiorowiska okrajkowe w szczególności na wypłaszczeniach i szczytowych częściach stoku. Stałymi elementami są takie gatunki jak: rzepik pospolity *Agrimonia eupatoria*, czyścica storzyszek *Clinopodium vulgare*, cieciora pstra *Coronilla varia*, przytulia właściwa *Galium verum*, lebiodka pospolita *Origanum vulgare*, oraz sporadycznie gatunki z klasy *Festuco-Brometea*. W skali kraju nie są to zbiorowiska rzadkie, jednak w odniesieniu do województwa Podkarpackiego występują na nielicznych stanowiskach.

Chociaż obszar jaki zajmują fitocenozy muraw kserotermicznych jest stosunkowo niewielki i silnie pofragmentowany ich obecność ma istotne znaczenie dla zachowania siedlisk i utrzymania różnorodności gatunkowej.

Głównym istniejącym zagrożeniem dla muraw jest zarzucenie tradycyjnych metod gospodarowania (wypas, koszenie), co skutkuje pojawianiem się gatunków krzewów (*Rosa canina*, *Prunus spinosa*, *Crataegus monogyna*, *Cornus sanguinea*) oraz nagromadzeniem wojuku. W ślad za tym

następuje proces sukcesji wtórnej, który prowadzi do wzrostu wilgotności i trofii siedliska (Mróz, Bąba 2010), sprzyjający wkraczaniu gatunków inwazyjnych i rodzimych gatunków ekspansywnych. Na chwilę obecną gatunkiem pojawiającym się w granicach obszaru jest nawłóć późna *Solidago gigantea*, która w przypadku braku koszenia może z łatwością rozprzestrzenić się zarówno na łące świeżej jak i na murawach i w niedługim okresie czasu wytworzyć monokultury, istotnie obniżające lokalną różnorodność florystyczną, a co za tym idzie – spadek lokalnej bioróżnorodności.

Utrzymanie zbiorowiska i zachowanie bogactwa florystycznego tych siedlisk wymaga podjęcia zabiegów ochrony czynnej polegającej na wprowadzeniu dawnych, ekstensywnych form użytkowania. Istotnym zagrożeniem jest także prowadzenie górnictwa w kopalniach i kamieniołomach oraz próby jego zalesiania, mogące mieć znaczny wpływ na strukturę siedliska.

- **Stan siedliska w regionie kontynentalnym, wg Raportu z Art 17DS, 2013 r.:** U2
- **Ranga w obszarze – reprezentatywność:** według standardowego formularza danych oraz zweryfikowanych danych: C (znacząca)
- **Stan zachowania w obszarze:** U1
- **Zagrożenia istniejące:** zarzucenie wypasu, brak wypasu, zalesianie terenów otwartych (drzewa rodzime), górnictwo w kopalniach i kamieniołomach, odpadki i odpady stałe, obce gatunki inwazyjne, problematyczne gatunki rodzime, zmiana składu gatunkowego (sukcesja), nagromadzenie materii organicznej;
- **Zagrożenia potencjalne:** wypas intensywny, górnictwo w kopalniach i kamieniołomach, zabudowa rozproszona, odpadki i odpady stałe, obce gatunki inwazyjne, problematyczne gatunki rodzime, zmiana składu gatunkowego (sukcesja).



Fot. 1. Zbiorowisko z chabrem driakiewnikiem *Centaurea scabiosa* w obrębie murawy kserotermicznej w Wojkówce.



Fot. 2. Zbiorowisko z pszeńcem różowym *Melampyrum arvense*.



Fot. 3. Odslonięcie skalne w dawnym wyrobisku kruszywa wapiennego.



Fot. 4. *Listera jajowata* *Listera ovata* (gatunek objęty ochroną częściową)
– pojedynczy osobnik na murawie kserotermicznej w Rzepniku.



Fot. 5. Chaber driakiewnik *Centaurea scabiosa* – stały element florystyczny muraw kserotermicznych.



Fot. 6. Pszeniec różowy *Melampyrum arvense*
– stały element florystyczny muraw kserotermicznych w Wojkówce i Odrzykoniu.

6510 Ekstensywnie użytkowane niżowe łąki świeże (*Arrhenatherion*)

Ekstensywnie użytkowane niżowe łąki świeże obejmują zespół łąki rajgrasowej *Arrhenatherum elatioris* oraz zbiorowisko wiechliny łąkowej i kostrzewy czerwonej *Poa pratensis-Fescuta rubra*. Są to bogate w gatunki, mezofilne zbiorowiska półnaturalne wykształcające się na potencjalnych siedliskach grądów i suchych postaciach łągów na skutek działalności człowieka. Zespół łąki rajgrasowej może występować w wielu podzespółach w zależności od warunków siedliskowych, co przejawia się w zróżnicowanym składzie gatunkowym (przewodnik metodyczny http://www.gios.gov.pl/siedliska/pdf/przewodnik_metodyczny_6510.pdf)

Ekstensywnie użytkowane łąki świeże w obszarze Natura 2000 Łąki nad Wojkówką PLH 180051 stanowią większą część jednego z kompleksów położonego w Rzepniku na stokach wzniesienia Kiczary (438 m n.p.m.). Reprezentowane są przez dwa płaty łąk rajgrasowych (zespół *Arrhenatheretum elatius*) o podobnym stopniu wykształcenia. Płaty oddzielone są murawą kserotermiczną z wyraźną strefą ekotonową z gatunkami charakterystycznymi dla obu typów siedlisk.

Płat położony na SW od murawy kserotermicznej (stok o niewielkim nachyleniu 2-5° o wystawie S), stanowiący ok. 80% całej łąki, zaliczyć można do podzespołu *Arrhenatheretum elatioris alopecuretosum* z uwagi na warunki siedliskowe i znaczny udział rajgrasu wyniosłego *Arrhenatherum elatius* oraz wyczyńca łąkowego *Alopecurus pratensis* (pokrycie obu gatunków na poziomie 3-4%). Oprócz wymienionego rajgrasu stwierdzono występowanie dwóch gatunków charakterystycznych dla związku *Arrhenatherion*: dzwonek rozpięchły *Campanula patula* oraz przytulia pospolita *Galium mollugo*. Dość liczne są gatunki charakterystyczne dla wyższych jednostek syntaksonomicznych (rzędu *Arrhenatheretalia elatioris* i klasy *Molinio-Arrhenetheretea*): krwawnik pospolity *Achillea millefolium*, wyczyniec łąkowy *Alopecurus pratensis*, chaber łąkowy *Centaurea jacea*, kupkówka pospolita *Dactylis glomerata*, marchew zwyczajna *Daucus carota*, kostrzewa łąkowa *Festuca pratensis*, barszcz zwyczajny *Heracleum sphondylium*, kłosówka wełnista *Holcus lanatus*, groszek łąkowy *Lathyrus pratensis*, tymotka łąkowa *Phleum pratense*, biedrzyca wielka *Pimpinella major*, wiechlina łąkowa *Poa pratensis*, jaskier ostry *Ranunculus acris*, szczaw zwyczajny *Rumex acetosa*, konieczyna łąkowa *Trifolium pratense*, konietlica łąkowa *Trisetum flavescens* i wyka ptasia *Vicia cracca*. W płacie odnotowano gatunek objęty ochroną ścisłą i wymieniany w Czerwonej Liście (Zarzycki, Szelaąg 2006) (z kategorią zagrożenia V-narażony na wymarcie) – nasięźrzal pospolity *Ophiglossum vulgatum* – kilkadziesiąt do kilkuset okazów.

Mniejszy płat położony na NE od murawy kserotermicznej (wyplaszczanie na szczycie stoku), stanowiący jedynie 20% całej łąki, charakteryzuje

się podobnym, chociaż nieco uboższym składem gatunkowym. Dominuje rajgras wyniosły *Arrhenatherum elatius* oraz kłosówka wełnista *Holcus lanatus*. Oprócz rajgrasu drugim gatunkiem charakterystycznym dla zespołu *Arrhenatheretum elatius* jest świerzbica polna *Knautia arvensis*. Gatunki charakterystyczne dla rzędu i klasy przedstawiają się podobnie jak wyżej. Problematiczne dla zachowania siedliska są mała powierzchnia płatu i bliskie sąsiedztwo zarośli co stwarza zagrożenie zarastania głównie przez: gruszę polną *Pyrus pyraeaster* oraz jeżyny *Rubus sp.* i malinę właściwą *Rubus idaeus*. Ponadto zaobserwowano wkraczanie rodzimych gatunków ekspansywnych np. trzcinnika piaskowego *Calamagrostis epigejos*, który dominuje praktycznie na połowie płatu (część E) oraz obcych gatunków inwazyjnych takich jak nawłóć późna *Solidago gigantea*. W płacie stwierdzono występowanie gatunku objętego ochroną częściową – podkolana białego *Platanthera bifolia*.

Głównym zagrożeniem dla ekstensywnie użytkowanych łąk świeżych w obszarze Łąki nad Wojkówką PLH180051 jest całkowite zaniechanie koszenia, które najprawdopodobniej wynika z położenia w trudno dostępnym miejscu (dwa podjazdy o nachyleniu ok. 20°). Skutkuje to zarastaniem przez krzewy oraz nagromadzeniem ogromnych ilości wojłoku, przez co ubożeje skład gatunkowy i łąka, szczególnie mniejszy jej płat. Stwarza to również dogodne warunki dla wkraczania obcych gatunków inwazyjnych (nawłóć późna *Solidago gigantea*) oraz ekspansywnych gatunków rodzimych (trzcinnik piaskowych *Calamagrostis epigejos*).

Głównym zabiegiem jaki powinien zostać podjęty w celu ochrony łąk jest przede wszystkim przywrócenie regularnego wykaszania, połączonego z usuwaniem biomasy. Zapobiegnie to dalszej sukcesji krzewów i wyeliminuje obce gatunki inwazyjne i ekspansywne gatunki rodzime.

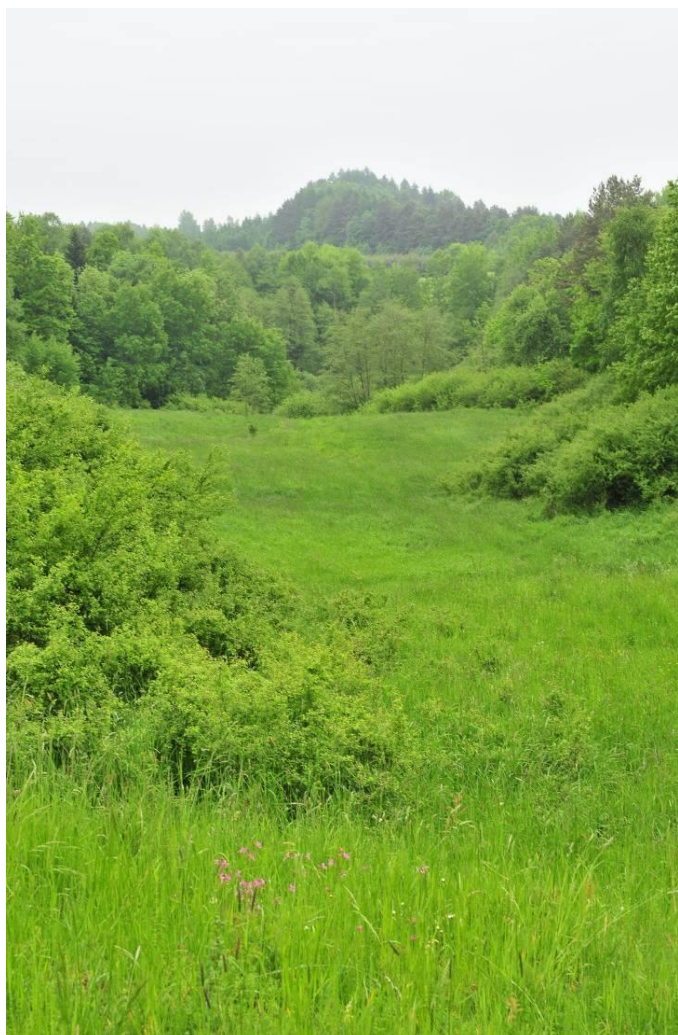
- **Stan siedliska w regionie kontynentalnym, wg Raportu z Art 17DS, 2013 r.:** U1
- **Ranga w obszarze – reprezentatywność:** według standardowego formularza danych oraz zweryfikowanych danych: C (znacząca)
- **Stan zachowania w obszarze:** U2
- **Zagrożenia istniejące:** zaniechanie, brak koszenia, obce gatunki inwazyjne, problematyczne gatunki rodzime, zmiana składu gatunkowego (sukcesja), nagromadzenie materii organicznej;
- **Zagrożenia potencjalne:** intensywne koszenie lub intensyfikacja, nawożenie, płodozmian, zalesianie terenów otwartych.



Fot. 7. Nasieźrzał pospolity *Ophioglossum vulgatum* na łące świeżej w okolicach miejscowości Rzepnik.



Fot. 8. Fragment łąki świeżej w okolicach miejscowości Rzepnik.



Fot. 9. Widok ogólny na kompleks muraw kserotermicznych i łąk świeżych ekstensywnie użytkowanych w miejscowości Rzepnik.

2.6.2. Gatunki roślin i ich siedliska występujące na terenie obszaru

W obszarze nie stwierdzono gatunków roślin, które należałoby uznać za przedmiot ochrony.

2.6.3. Gatunki zwierząt i ich siedliska występujące na terenie obszaru

W obszarze nie stwierdzono gatunków zwierząt, które należałoby uznać za przedmiot ochrony.

Moduł B

3. Stan ochrony przedmiotów ochrony objętych Planem

Dla obydwu typów siedlisk będących przedmiotem ochrony w obszarze powierzchnia płatów uległa zasadniczym zmianom, ponadto w związku z dalszym zarastaniem gatunkami drzew i krzewów może następować sukcesja w stronę innych zbiorowisk, a ostatecznie redukcja powierzchni. W celu ich utrzymania należy jak najszybciej podjąć zabiegi usuwania krzewów oraz regularnego koszenia (dla łąk) i wypasu (dla muraw). Przy podjęciu takich działań perspektywy ochrony są dobre.

6210 Murawy kserotermiczne (*Festuco-Brometea*)

Struktura i funkcje siedliska jest niezadowalająca (U1). Wśród gatunków charakterystycznych dla klasy *Festuco- Brometea* i niższych jednostek fitosocjologicznych odnotowano następujące taksony: stokłosa bezostna *Bromus inermis*, chaber driakiewnik *Centaurea scabiosa*, klinopodium pospolite *Clinopodium vulgare*, wilczomlecz sosnka *Euphorbia cyparissias*, jastrzębiec *Hieracium bauchini*, pszeniec różowy *Melampyrum arvense*, lebidka pospolita *Origanum vulgare*, babka średnia *Plantago media*, szalwia okrągowa *Salvia verticillata*. Miejscami występuje zbyt wysoki udział rajgrasu wyniosłego *Arrhenatherum elatius*, który dla muraw jest gatunkiem ekspansywnym, niewłaściwym dla siedliska. Ocenę siedliska obniża także parametr ekspansji krzewów i podrostu drzew, z uwagi na częste występowanie takich gatunków jak: trzmielina europejska *Euonymus europaeus*, śliwa tarnina *Prunus spinosa* oraz róża *Rosa sp.* Z gatunków obcych pojedynczo pojawiała się nawłóć późna *Solidago gigantea*, gatunek o wyjątkowo dużym potencjale inwazyjnym.

6510 Ekstensywnie użytkowane niżowe łąki świeże (*Arrhenatherion*)

Strukturę i funkcje łąk w obszarze Wojkówka oceniono jako złe. W płatach występowały zaledwie cztery gatunki charakterystyczne dla związku *Arrhenatherion* i zespołu *Arrhenatheretum elatioris*: rajgras wyniosły *Arrhenatherum elatius*, dzwonek rozpięchły *Campanula patula*, przytulia pospolita *Galium mollugo*, świerzbica polna *Knautia arvensis*. Ponadto odnotowano gatunki charakterystyczne dla siedliska, wg przewodnika metodycznego, takie jak: krwawnik pospolity *Achillea millefolium*, wyczyniec łąkowy *Alopecurus pratensis*, chaber łąkowy *Centaurea jacea*, kupkówka pospolita *Dactylis glomerata*, marchew zwyczajna *Daucus carota*, barszcz zwyczajny *Heracleum sphondylium*, tymotka łąkowa *Phleum pratense*, wiechlina łąkowa *Poa pratensis*, koniczyna łąkowa *Trifolium pratense*, konietlica łąkowa *Trisetum flavescens*. Struktura dominacji w płatach była zaburzona – miejscami wyraźnie dominował wyczyniec łąkowy w innych wytworzyła się monokultura trzcinnika piaskowego *Calamagrostis epigejos*. Innymi gatunkami rodzimymi o charakterze ekspansywnym były: trybula leśna *Anthriscus*

sylvestris, pokrywa zwyczajna *Urtica dioica* i perz właściwy *Elymus repens*. Z gatunków obcych pojedynczo pojawiała się nawłóć późna *Solidago gigantea*, gatunek o wyjątkowo dużym potencjale inwazyjnym.

Przedmioty ochrony objęte Planem									
Lp.	Siedliska przyrodnicze	Kod	Stanowisko	Parametr stanu	Wskaźnik	Ocena stanu ochrony na podstawie dostępnych danych wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony po weryfikacji terenowej wg skali FV, UI, U2, XX	Ogólna ocena stanu ochrony siedliska/gatunku wg skali FV, UI, U2, XX	Uwagi
Siedliska przyrodnicze									
1.	Murawy kserotermiczne (<i>Festuco-Brometea</i>)	6210	1	Powierzchnia siedliska: FV	Powierzchnia	XX	FV	U1	
				Struktura i funkcje: U1	Gatunki charakterystyczne	XX	FV		
					Obce gatunki inwazyjne	XX	U1		<i>Solidago gigantea</i>
					Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych	XX	U1		Zbyt wysoki udział rajgrasu <i>Arrhenatherum elatius</i> ,
					Ekspansja krzewów i podrostu drzew	XX	U1		<i>Euonymus europaeus</i> , <i>Prunus spinosa</i> , <i>Rosa sp.</i>
					Liczba gatunków storczykowatych	XX	U1		Pojedyncze osobniki
					Zachowanie strefy ekotonalnej	XX	U1		Murawy przylegają bezpośrednio do dróg lub do działek prywatnych.
					Ogólnie struktura i funkcje	XX	U1		Występują gatunki obce, rodzime gat. ekspansywne, zarastanie przez drzewa i krzewy.
Perspektywy ochrony: FV		XX	FV						
2.	Murawy kserotermiczne (<i>Festuco-Brometea</i>)	6210	2	Powierzchnia siedliska: FV	Powierzchnia	XX	FV	U1	
				Struktura i funkcje: U1	Gatunki charakterystyczne	XX	FV		
					Obce gatunki inwazyjne	XX	FV		

3.	Ekstensywnie użytkowane niżowe łąki świeże (Arrhenatherion)	6510	3		Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych	XX	U1	Zbyt wysoki udział rajgrasu <i>Arrhenatherum elatius</i> , <i>Cornus sanguinea</i> , <i>Prunus spinosa</i> , <i>Rosa canina</i>
					Ekspansja krzewów i podrostu drzew	XX	U1	
					Liczba gatunków storczykowatych	XX	U1	Pojedyncze osobniki,
					Zachowanie strefy ekotonalnej	XX	U1	Murawy przylegają bezpośrednio do dróg lub do działek prywatnych.
					Ogólnie struktura i funkcje	XX	U1	Występują rodzime gat. ekspansywne, zarastanie przez drzewa i krzewy
				Perspektywy ochrony: FV		XX	FV	
				Powierzchnia siedliska: FV	Powierzchnia	XX	FV	
				Struktura i funkcje: U2	Gatunki charakterystyczne	XX	U1	Rajgras wyniosły <i>Arrhenatherum elatius</i> , dzwonek rozpierzchły <i>Campanula patula</i> , przytulia pospolita <i>Galium mollugo</i> , świerzbica polna,
					Gatunki dominujące	XX	U1	<i>Alopecurus pratensis</i> ponad 30%,
					Obce gatunki inwazyjne	XX	U1	<i>Solidago gigantea</i> ,
Gatunki ekspansywne roślin zielnych	XX	U2	<i>Trybula leśna</i> <i>Anthriscus sylvestris</i> , perz właściwy <i>Elymus repens</i> , pokrzywa zwyczajna,					
Ekspansja krzewów i drzew	XX	U1	<i>Pyrus pyraister</i> , <i>Prunus spinosa</i> ,					
Udział dobrze zachowanych płatów siedliska	XX	U1	Dobrze zachowane płyty siedliska stanowią ok. 60%					

				Wojłok (martwa materia organiczna)	XX	U1		Średnio ok 5 cm,
				Struktura przestrzenna płatów siedliska	XX	U1		Średni stopień fragmentacji,
			Perspektywy ochrony: FV		XX	FV		

4. Analiza zagrożeń

6210 Murawy kserotermiczne (*Festuco-Brometea*)

Roślinność muraw kserotermicznych utrzymywana i kształtowana jest głównie dzięki ekstensywnej gospodarce pasterskiej i łąkarskiej. Zaprzestanie tej formy działalności może doprowadzić do sukcesji wtórnej i w konsekwencji przekształcenia się muraw kserotermicznych w zarośla, a ostatecznie lasy. Zwierzęta hodowlane i wypasane na murawach zgryzają rośliny „miękkie” (należą tu np. ekspansywne gatunki łąkowe czy ruderalne) omijając te o budowie kserotermicznej, co pozwala na zachowanie właściwego składu gatunkowego i uniknięci tworzenia się wojłoku. Dodatkowo przemieszczające się zwierzęta wzruszają zalegającą niekiedy grubą warstwę martwych szczątków organicznych co daje możliwość kiełkowania światłoządnych siewek roślin kserotermicznych (www.murawy-life.kp.org.pl/ochrona). Zbyt intensywny wypas również jest zagrożeniem, ponieważ ogromne stada zwierząt na zwykle małej powierzchni murawy kserotermicznej mogą doprowadzić do zniszczenia cennej roślinności (wydeptywanie, zgryzanie roślinności kserotermicznej z powodu braku roślinności „miękkiej”). Kolejnym zagrożeniem dla muraw jest zalesianie terenów otwartych, które doprowadza do zacielenia terenu i wypierania gatunków światłolubnych (światło ma duże znaczenie podczas kiełkowania, jego brak może zahamować proces) charakterystycznych dla muraw kserotermicznych (np. chaber driakiewnik *Centaurea scabiosa*, babka średnia *Plantago media*).

Nielegalne wydobywanie w kamieniołomie może doprowadzić do zmniejszenia arealu siedlisk dla muraw kserotermicznych. Z drugiej strony całkowite zaniechanie wydobywania może ograniczyć powstawanie nowych potencjalnych siedlisk dla muraw kserotermicznych (wychodnie skalne). Rozbudowa osiedli domków jednorodzinnych wraz z ogrodami może doprowadzić do przenikania gatunków sadzonych i zaburzania składu gatunkowego muraw kserotermicznych. Płaty muraw kserotermicznych niekiedy położone są w miejscach oddalonych od osad ludzkich, w związku z czym stają się miejscem nielegalnego składowania śmieci. Z jednej strony zaburzają one walory estetyczne, a z drugiej mogą zmieniać warunki siedliskowe w zależności od substancji, które mogą wydzielać do podłoża. Roślinność kserotermiczna jest wapieniolubna,

więc zmiana odczynu podłoża może doprowadzić do wyparcia kalcyfitów (np. chaber driakiewnik *Centaurea scabiosa* czy cieciora pstra *Coronilla varia*).

Zaniechanie wypasu może stwarzać odpowiednie warunki do wkraczania obcych gatunków inwazyjnych, które nie znoszą zgryzania, a które są bardzo ekspansywne i w szybkim tempie mogą wyprzeć gatunki kserotermiczne np. poprzez zacienianie podłoża i uniemożliwianie kiełkowania światłolubnych siewek. Ma to miejsce np. w przypadku kompleksu w Rzepniku, gdzie na obszar zajęty przez murawę wkracza nawłóć późna *Solidago gigantea*. Zaniechanie wypasu nie tylko może doprowadzić do sukcesji wtórnej, ale również stwarza dogodne warunki do wkroczenia ekspansywnych gatunków rodzimych, czego przykładem jest trzcinnik piaskowy *Calamagrostis epigejos*. Odkładająca się, w wyniku zarzucenia gospodarki pasterskiej, materia organiczna prowadzi do stopniowego zacieniania podłoża i wzrostu jego wilgotności, a takie warunki są niesprzyjające dla sucholubnych roślin kserotermicznych. Sukcesja powodowana zaprzestaniem wypasu prowadzi do ubożenia składu gatunkowego. Z reguły pojawiają się kilkugatunkowe zarośla z klasy *Rhamno-Prunetea* (np. śliwa tarnina *Prunus spinosa*, róża dzika *Rosa canina*).

6510 Ekstensywnie użytkowane górskie i niżowe łąki świeże (*Arrhenatherion*)

W przypadku łąk świeżych jednym z głównych czynników przywrócenia właściwego stanu siedliska jest właściwa gospodarka ekstensywna polegająca na koszeniu z jednoczesnym usunięciem biomasy. Zaniechanie koszenia może doprowadzić do wystąpienia zjawiska sukcesji wtórnej przez krzewy, które wypierają gatunki łąkowe. Ponadto gromadzą się duże ilości martwej materii organicznej (wojłok), która powoduje ustępowanie głównie gatunków dwuliściennych. Z kolei koszenie zbyt intensywne może doprowadzić do zubożenia składu gatunkowego (w pierwszej kolejności giną rośliny późno kwitnące, głównie gatunki dwuliścienne). Istotnym zagrożeniem w przypadku łąk *Arrhenatherion* jest również niewłaściwe stosowanie nawożenia. Zbyt wysokie dawki nawozów mogą doprowadzić do faworyzowania niektórych gatunków roślin (szczególnie traw), które zaczną wypierać gatunki dwuliścienne (szczególnie motylkowate) i ostatecznie do zubożenia składu gatunkowego.

Zaniechanie koszenia może w dalszej kolejności stwarzać odpowiednie warunki do wkraczania obcych gatunków inwazyjnych, które nie znoszą koszenia, a które są bardzo ekspansywne i w szybkim tempie mogą wyprzeć gatunki łąkowe. Ma to miejsce np. w przypadku kompleksu w Rzepniku, gdzie na obszar zajęty przez łąkę wkracza nawłóć późna *Solidago gigantea*. Zaniechanie koszenia oraz zbyt intensywne nawożenie stwarza dogodne warunki do wkroczenia ekspansywnych gatunków rodzimych, przykładowo trzcinnika piaskowego *Calamagrostis epigejos*.

Sukcesja prowadzi do ubożenia składu gatunkowego. Z reguły pojawiają się kilkugatunkowe zarośla z klasy *Rhamno-Prunetea* (np. śliwa tarnina *Prunus spinosa*, róża dzika *Rosa canina*). Nagromadzenie materii organicznej pozwala na wkraczanie ekspansywnych gatunków rodzimych i wypieranie gatunków charakterystycznych dla siedliska. Innym istotnym zagrożeniem może być zalesianie terenów otwartych rodzimymi gatunkami drzew, a także przekształcanie łąk w pola uprawne.

L.p.	Przedmiot ochrony	Numer stanowiska	Zagrożenia		Opis zagrożenia
			Istniejące	Potencjalne	
1.	6210 Murawy kserotermiczne (<i>Festuco-Brometea</i>)	Wszystkie stanowiska	A04.03. Zarzucenie pasterstwa, brak wypasu I02. Problematyczne gatunki rodzime K02.01. Zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	A04.01 Wypas intensywny	<u>Istniejące:</u> A04.03. Zarzucenie pasterstwa, brak wypasu: Zaprzestanie wypasu może doprowadzić do sukcesji wtórnej i zarośnięcia I02. Problematyczne gatunki rodzime: Ekspansja gatunków rodzimych może prowadzić do ujednoczenia gatunkowego płatów siedliska K02.01. Zmiana składu gatunkowego (sukcesja): Zarastanie przez krzewy i podrost drzew, ubożenie składu gatunkowego <u>Potencjalne:</u> A04.01 Wypas intensywny: Zbyt intensywny wypas może prowadzić do wytworzenia zbiorowisk pastwiskowych
		1, 4, 2, 6		E01.03. Zabudowa rozproszona	<u>Potencjalne:</u> E01.03. Zabudowa rozproszona: Rozbudowa osiedli i domków jednorodzinnych wraz z ogrodami może doprowadzić do przenikania gatunków sadzonych i zaburzania składu gatunkowego siedliska
		5, 4, 2, 6	K02.02. Nagromadzenie materii organicznej		<u>Istniejące:</u> K02.02. Nagromadzenie materii organicznej: Obecność wojłoku powoduje zmiany warunków siedliskowych
		1, 5, 4	I01. Obce gatunki inwazyjne		<u>Istniejące:</u> I01. Obce gatunki inwazyjne: Ekspansja gatunków inwazyjnych wypiera gatunki charakterystyczne dla siedliska
		4, 6	C01. Górnictwo w kopalniach i kamieniołomach H05.01. Odpadki i odpady stałe		<u>Istniejące:</u> C01. Górnictwo w kopalniach i kamieniołomach: Nielegalne wydobycie może doprowadzić do zmniejszenia arealu siedlisk dla muraw kserotermicznych H05.01. Odpadki i odpady stałe: Zmiana warunków siedliskowych

L.p.	Przedmiot ochrony	Numer stanowiska	Zagrożenia		Opis zagrożenia
			Istniejące	Potencjalne	
					w zależności od substancji, które mogą być wydzielane do podłoża (np. azotu – podnoszenie żyzności).
		2, 6		I01. Obce gatunki inwazyjne	<u>Potencjalne:</u> I01. Obce gatunki inwazyjne: Ekspansja gatunków inwazyjnych wypiera gatunki charakterystyczne dla siedliska
		1, 2	B01.01. Zalesianie terenów otwartych (drzewa rodzime)		<u>Istniejące:</u> B01.01. Zalesianie terenów otwartych (drzewa rodzime): Celowe zalesianie obszarów łąk gatunkami drzew i krzewów
		2		H05.01. Odpadki i odpady stałe	<u>Potencjalne:</u> H05.01. Odpadki i odpady stałe: Zmiana warunków siedliskowych w zależności od substancji, które mogą być wydzielane do podłoża (np. azotu – podnoszenie żyzności).
2.	6510 Ekstensywnie użytkowane górskie i niżowe łąki świeże (<i>Arrhenatherion</i>)	Wszystkie stanowiska	A03.03. Zaniechanie, brak koszenia I01. Obce gatunki inwazyjne I02. Problematiczne gatunki rodzime K02.01. Zmiana składu gatunkowego (sukcesja) K02.02. Nagromadzenie materii organicznej	A03.01. Intensywne koszenie lub intensyfikacja A08. Nawożenie A02.02. Płodozmian B01.01. Zalesianie terenów otwartych (drzewa rodzime)	<u>Istniejące:</u> A03.03. Zaniechanie, brak koszenia: Zaniechanie koszenia może doprowadzić do zarastania powierzchni siedliska przez krzewy i gromadzenia wojłoku I01. Obce gatunki inwazyjne: Ekspansja gatunków inwazyjnych wypiera gatunki charakterystyczne dla siedliska I02. Problematiczne gatunki rodzime: Ekspansja gatunków rodzimych może prowadzić do ujednolicenia składu gatunkowego płatów siedliska K02.01. Zmiana składu gatunkowego (sukcesja): Zarastanie przez krzewy i podrost drzew, ubożenie składu gatunkowego płatów siedliska K02.02. Nagromadzenie materii organicznej: Obecność wojłoku powoduje zmiany warunków siedliskowych <u>Potencjalne:</u> A03.01. Intensywne koszenie lub intensyfikacja: Zbyt intensywne koszenie może doprowadzić do ubożenia składu gatunkowego A08. Nawożenie: Zbyt intensywne nawożenie może doprowadzić do ubożenia gatunkowego łąk. A02.02. Płodozmian: Przekształcanie łąk w pola uprawne B01.01. Zalesianie terenów otwartych (drzewa rodzime): Celowe zalesianie obszarów łąk gatunkami drzew i krzewów.

5. Cele działań ochronnych

Podstawowym celem dla obydwu siedlisk będących przedmiotem ochrony w obszarze, a więc łąk świeżych i muraw kserotermicznych, jest zachowanie istniejących powierzchni. Jednocześnie istotnym celem jest zachowanie różnorodności florystycznej i doprowadzenie wszystkich płatów do właściwego stanu ochrony. Osiągnięcie przyjętych celów i zarazem osiągnięcie stanu FV zarówno dla łąk jaki i muraw jest realne w okresie trwania PZO, pod warunkiem możliwie najszybszego rozpoczęcia działań ochrony czynnej.

Lp.	Przedmiot ochrony	Stan ochrony	Cele działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony
1.	6210 Murawy kserotermiczne (Festuco-Brometea)	U1	Zachowanie powierzchni siedliska (4,86 ha) i osiągnięcie właściwego stanu ochrony siedliska poprzez podniesienie oceny wskaźników kardynalnych tj., rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych i ekspansja krzewów i podrostu drzew.	Osiągnięcie celu jest realne w okresie PZO i prawdopodobnie może nastąpić w drugiej połowie obowiązywania PZO.
2.	6510 Ekstensywnie użytkowane niżowe łąki świeże (Arrhenatherion)	U2	Zachowanie powierzchni siedliska (1,76 ha) i osiągnięcie właściwego stanu ochrony poprzez podniesienie oceny wskaźników kardynalnych tj. gatunki charakterystyczne, gatunki ekspansywne roślin zielnych i ekspansja krzewów i podrostu drzew.	Osiągnięcie celu jest realne w okresie PZO i prawdopodobnie może nastąpić w drugiej połowie obowiązywania PZO.

Moduł C

6. Ustalenie działań ochronnych

6210 Murawy kserotermiczne (*Festuco-Brometea*)

Dla muraw uzyskanie odpowiedniego stanu siedliska możliwe jest poprzez przywrócenie ekstensywnego wypasu, doraźnego koszenia i usunięcia nadmiernej ilości krzewów poprzez ręczne lub mechaniczne usunięcie (wycięcie) drzew i krzewów zarastających płaty muraw. Podczas prac nie powinno mieć miejsca zastosowanie środków chemicznych. W przypadku odrastania wycinanie należy powtarzać, do osiągnięcia zamierzonego stanu. Wypas powinien być prowadzony owcami, kozami lub krowami przy obsadzie zwierząt od 0,4 do 0,6 DJP/ha co pozwoli na zachowanie różnorodności florystycznej poprzez zgryzanie gatunków niewłaściwych murawom kserotermicznym (m.in. gatunków łąkowych, które często są ekspansywne czy obcych gatunków inwazyjnych) oraz zapobieganie gromadzeniu się martwej materii organicznej oraz wtórnej sukcesji. Po wypasie możliwe jest jednorazowe wykaszanie niedojadów. W uzasadnionych przypadkach konieczny może być wykup gruntów. Konieczne będzie także oczyszczenie terenu z zalegających śmieci.

6510 Ekstensywnie użytkowane niżowe łąki świeże (*Arrhenatherion*)

Zasadniczym działaniem dla utrzymania struktury i funkcji łąk świeżych jest prowadzenie gospodarki ekstensywnej. Koszenie powinno się odbywać zgodnie z programami rolno-środowiskowo-klimatycznymi z jednoczesnym usunięciem biomasy. Po skoszeniu powinno nastąpić obowiązkowe usunięcie biomasy. Dodatkowo powinno się pozostawić 5-10% powierzchni działki nieskoszonej, przy czym każdego roku należy wybrać inny fragment. Aby zachować właściwą powierzchnię siedliska należy usunąć nalot oraz młode osobniki drzew oraz krzewów. Ponadto należy ograniczyć występowanie inwazyjnych obcych gatunków roślin (nawłoci) poprzez utrzymanie koszenia.

Dla obydwu siedlisk powinien zostać przeprowadzony monitoring wdrożonych działań ochronnych, po przeprowadzonych zabiegach co dwa lata.

Lp.	Przedmiot ochrony	Działania ochronne						
		Nr	Nazwa	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty (w tys. zł)	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
<i>Działania związane z ochroną czynną</i>								
1.	Wszystkie przedmioty ochrony	A1	Działania informacyjne	Oznakowanie granic obszaru tablicami informacyjnymi. Ich doraźna wymiana lub konserwacja	Na granicy, przy drogach prowadzących do obszaru	Drugi lub trzeci rok obowiązywania PZO, utrzymanie przez pozostały okres obowiązywania PZO	3 szt.*1 = 3	Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000
2.		A2	Działania edukacyjne	Wykonanie i ustawienie tablic edukacyjnych (2 szt.) o obszarze, wydanie ulotek informacyjnych, prelekcje, spotkania, działania promocyjne	Tablice edukacyjne – przy głównych drogach prowadzących do obszaru, spotkania w okolicznych szkołach zainteresowanych tego rodzaju współpracą.	W zależności od potrzeb, przez cały okres obowiązywania PZO.	20	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000 we współpracy z lokalnymi samorządami
3.	6210 Murawy kserotermiczne (<i>Festuco-Brometea</i>)	A1	Usunięcie krzewów i podrostu drzew	Ręczne lub mechaniczne usunięcie (wycięcie) drzew i krzewów, wraz z wywozem poza siedlisko.	Zgodnie z plikiem SHP oraz załącznikiem nr 3. Wszystkie płyty siedliska.	Trzeci rok obowiązywania PZO, wykonywać w okresie jesiennozimowym, po wcześniejszym wiosennym upewnieniu się co do ewentualnego	2,5	Właściciel lub posiadacz obszaru na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem albo na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem

Lp.	Przedmiot ochrony	Działania ochronne						
		Nr	Nazwa	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty (w tys. zł)	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
						zasiedlenia przez gatunki chronione.		z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości, a w odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub własność jednostek samorządu terytorialnego – zarządca nieruchomości w związku z wykonywaniem obowiązków z zakresu ochrony środowiska na podstawie przepisów prawa albo, w przypadku braku tych przepisów, na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem
4.		A2	Usunięcie śmieci	Oczyszczenie terenu z zalegających śmieci	Zgodnie z plikiem SHP oraz załącznikiem mapowym nr 3. nr płytów: 4, 6.	Jednorazowo w drugim roku obowiązywania PZO.	20	Organ sprawujący nadzór nad obszarem
5.		A3	Wykup gruntów	W przypadku braku porozumienia z właścicielami gruntów zaleca się wykup lub	Zgodnie z plikiem SHP oraz załącznikiem nr 3. Wszystkie płyty	Cały okres obowiązywania PZO.	Szacowane indywidualnie z właścicielem gruntu -	Organ sprawujący nadzór nad obszarem

Lp.	Przedmiot ochrony	Działania ochronne						
		Nr	Nazwa	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty (w tys. zł)	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
				dzierżawę gruntów	siedliska.		szacunkowo. 300 tys.	
		<i>Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>						
6.		B1	Zachowanie siedlisk położonych w obrębie TUZ	(Obligatoryjne) Prowadzenie ekstensywnego użytkowania kośnego, kośno-pastwiskowego lub pastwiskowego	Zgodnie z plikiem SHP oraz załącznikiem nr 3. Wszystkie płaty siedliska w obrębie całego obszaru	Cały okres Obowiązki PZO.	-	Właściciel lub posiadacz obszaru

Lp.	Przedmiot ochrony	Działania ochronne						
		Nr	Nazwa	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty (w tys. zł)	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
				(Fakultatywne) Użytkowanie zgodne z wymogami odpowiedniego pakietu rolno-środowiskowo-klimatycznego w ramach obowiązującego PROW, ukierunkowanego na ochronę siedliska.	Zgodnie z plikiem SHP oraz załącznikiem nr 3. Wszystkie płaty siedliska w obrębie całego obszaru.	Cały okres Obowiązki PZO.	Zadanie należy realizować w ramach dostępnych płatności za pakiet rolno-środowiskowo-klimatyczny	Właściciel lub posiadacz obszaru na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem albo na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości, a w odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub własność jednostek samorządu terytorialnego – zarządca nieruchomości w związku z wykonywaniem obowiązków z zakresu ochrony środowiska na podstawie przepisów prawa albo, w przypadku braku tych przepisów, na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem.

Lp.	Przedmiot ochrony	Działania ochronne						
		Nr	Nazwa	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty (w tys. zł)	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
<i>Działania dotyczące monitoringu realizacji działań ochronnych</i>								
7.		C1	Monitoring skutków działań ochronnych	Monitoring stanu siedlisk po usunięciu śmieci i przeprowadzonych zabiegach usunięcia krzewów i podrostów drzew.	Zgodnie z plikiem SHP oraz załącznikiem nr 3. Wszystkie płyty siedliska.	W ramach monitoringu GIOŚ siedliska 6210	Koszty ujęte w ramach monitoringu stanu ochrony siedliska 6210	Organ sprawujący nadzór nad obszarem
<i>Uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>								
			Nie przewiduje się-	-	-	-	-	-
<i>Działania związane z ochroną czynną</i>								
8.	6510 Ekstensywnie użytkowane niżowe łąki świeże (<i>Arrhenatherion</i>)	A1	Usunięcie krzewów i podrostu drzew	Ręczne lub mechaniczne usunięcie (wycięcie) drzew i krzewów	Zgodnie z plikiem SHP oraz załącznikiem nr 3. Wszystkie płyty siedliska.	Trzeci rok obowiązywania PZO, wykonywać w okresie jesiennozimowym, po wcześniejszym wiosennym upewnieniu się co do ew. zasiedlenia przez gatunki chronione.	2,5	Właściciel lub posiadacz obszaru na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem albo na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości, a w odniesieniu do gruntów stanowiących

Lp.	Przedmiot ochrony	Działania ochronne						
		Nr	Nazwa	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty (w tys. zł)	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
								własność Skarbu Państwa lub własność jednostek samorządu terytorialnego – zarządca nieruchomości w związku z wykonywaniem obowiązków z zakresu ochrony środowiska na podstawie przepisów prawa albo, w przypadku braku tych przepisów, na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem lub organ sprawujący nadzór nad Obszarem
		<i>Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>						
9.		B1	Zachowanie siedlisk położonych w obrębie TUZ	(Obligatoryjne) Prowadzenie ekstensywnego użytkowania kośnego, kośno-pastwiskowego lub pastwiskowego.	Zgodnie z plikiem SHP oraz załącznikiem nr 3. Wszystkie płyty siedliska w obrębie całego obszaru.	Cały okres obowiązywania PZO	-	Właściciel lub posiadacz obszaru

Lp.	Przedmiot ochrony	Działania ochronne						
		Nr	Nazwa	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty (w tys. zł)	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
				(Fakultatywne) Użytkowanie zgodne z wymogami odpowiedniego pakietu rolno-środowiskowo-klimatycznego w ramach obowiązującego PROW, ukierunkowanego na ochronę siedliska.	Zgodnie z plikiem SHP oraz załącznikiem nr 3. Wszystkie płaty siedliska w obrębie całego obszaru.	Cały okres obowiązywania PZO	Zadanie należy realizować w ramach dostępnych płatności za pakiet rolno-środowiskowo-klimatyczny-	Właściciel lub posiadacz obszaru na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem albo na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości, a w odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub własność jednostek samorządu terytorialnego – zarządca nieruchomości w związku z wykonywaniem obowiązków z zakresu ochrony środowiska na podstawie przepisów prawa albo, w przypadku

Lp.	Przedmiot ochrony	Działania ochronne						
		Nr	Nazwa	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty (w tys. zł)	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
								braku tych przepisów, na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem lub organ sprawujący nadzór nad obszarem
		<i>Działania dotyczące monitoringu realizacji działań ochronnych</i>						
10.		C1	Monitoring skutków działań ochronnych	Monitoring stanu siedlisk po przeprowadzonych zabiegach usunięcia krzewów i podrostów drzew.	Zgodnie z plikiem SHP oraz załącznikiem nr 3. Wszystkie płyty siedliska.	W ramach monitoringu GIOŚ siedliska 6510	Koszty ujęte w ramach monitoringu stanu ochrony siedliska 6510	Organ sprawujący nadzór nad obszarem
		<i>Uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>						

7. Ustalenie działań w zakresie monitoringu stanu ochrony przedmiotów ochrony

Dane z monitoringu uzupełniają aktualne dane i jednocześnie niosą informację np. o zachowaniu/zmianie powierzchni siedliska i nowych stanowiskach roślin inwazyjnych

Lp.	Przedmiot ochrony	Cel ochrony	Parametr	Wskaźnik	Zakres prac monit.	Terminy/ częstotliwość	Miejsce	Podmiot odpowiedzialny	Szacowany koszt (w tys. zł)
1.	6210 Murawy kserotermiczne (<i>Festuco-Brometea</i>)	Określenie aktualnego stanu ochrony siedliska	Powierzchnia	Wskaźniki zgodne z PMŚ GIOŚ	Ocena powierzchni muraw w stosunku do badań terenowych przeprowadzonych w 2015 r.	Co 5 lat, w 5 i 10 roku obowiązywania planu zadań ochronnych (w sezonie wegetacyjnym, maj-wrzesień)	W obrębie założonego transektu.	Organ sprawujący nadzór nad obszarem	0,5 / kontrola*2 = 1

			Struktura i funkcja	Wskaźniki zgodne z PMŚ GIOŚ	Ocena zgodna z PMŚ GIOŚ	Co 5 lat, w 5 i 10 roku obowiązywania planu zadań ochronnych (w sezonie wegetacyjnym, maj-wrzesień)	W obrębie założonego transektu.	Organ sprawujący nadzór nad obszarem	0,5 / kontrola*2 = 1
2.	6510 Ekstensywnie użytkowane niżowe łąki świeże (Arrhenatherion)	Określenie aktualnego stanu ochrony siedliska	Powierzchnia	Wskaźniki zgodne z PMŚ GIOŚ	Ocena powierzchni łąk w stosunku do badań terenowych przeprowadzonych w 2015 r.	Co 5 lat, w 5 i 10 roku obowiązywania planu zadań ochronnych (w sezonie wegetacyjnym, maj-wrzesień)	W obrębie założonego transektu. Możliwość założenia dodatkowego transektu.	Organ sprawujący nadzór nad obszarem	0,5 / kontrola*2 = 1
			Struktura i funkcja	Wskaźniki zgodne z PMŚ GIOŚ	Ocena zgodna z PMŚ GIOŚ	Co 5 lat, w 5 i 10 roku obowiązywania planu zadań ochronnych (w sezonie wegetacyjnym, maj-wrzesień)	W obrębie założonego transektu. Możliwość założenia dodatkowego transektu.	Organ sprawujący nadzór nad obszarem	0,5 / kontrola*2 = 1

8. Wskazania do dokumentów planistycznych

Lp.	Dokumentacja planistyczna	Wskazania do zmian w dokumentach planistycznych niezbędne do utrzymania bądź odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000 (Art. 28 ust 10 pkt 5 ustawy o ochronie przyrody).
1.	Plan Urządzania Lasu Nadleśnictwo Kołaczyce opracowany na lata 2008 – 2017, zatwierdzony Decyzją Ministra Środowiska z dnia 5 sierpnia 2008 r.	Wnioskuje się o wprowadzenie zapisów mających na celu ochronę zbiorowisk nieleśnych - zaleca się nie podejmowanie działań zalesiania łąk będących przedmiotami ochrony.
2.	Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Wojaszówka, Kształtowanie i Ochrona Zasobów Przyrodniczych oraz Krajobrazowych, Zarząd Gminy Wojaszówka, Krosno 1999 r.	W trakcie sporządzania nowego / aktualizacji bieżącego dokumentu wnioskuje się o uwzględnienie obszaru Natura 2000 w treści opracowania. Określenie terenów objętych siecią Natura 2000 specjalnym nadzorem i dodatkową uwagą.
3.	Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Wojaszówka, Zasoby, Kształtowanie i Ochrona Środowiska Naturalnego, Lucyna Zymyn, Alicja Janowska; Urząd Gminy Wojaszówka, Krosno 1999 r.	W trakcie sporządzania nowego / aktualizacji bieżącego dokumentu wnioskuje się o uwzględnienie obszaru Natura 2000 w treści opracowania. Określenie terenów objętych siecią Natura 2000 specjalnym nadzorem i dodatkową uwagą.
4.	Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Wojaszówka, Polityka	Wskazuje się na uwzględnienie obszaru Natura 2000 w aktualizacji / sporządzaniu nowego opracowania dla zabezpieczenia terenów obszaru przed zabudową i zachowaniu obszarów jako TUZ.

	Przestrzenna, Kierunki Zagospodarowania Przestrzennego, Załącznik do Uchwały Nr XXIX/230/02 z dnia 30.01.2002 r. Rady Gminy Wojaszówka	
5.	Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Krośnieńskiego na lata 2010-2013 z perspektywą na lata 2014-2019, Ekoperfekt, 2010 r.	Uwzględnienie w zapisach Programu przy jego aktualizacji obszaru Natura 2000 i jego przedmiotów ochrony. Uwzględnienie informacji o zagrożeniach i koniecznych działaniach ochronnych dla utrzymania zasobów przyrodniczych obszaru.
6.	Program Ochrony Środowiska wraz z Planem Gospodarki Odpadami Dla Powiatu Krośnieńskiego na Lata 2004-2015 TOM I - Diagnoza Stanu Środowiska, Zarząd Powiatu Krośnieńskiego, Krosno, grudzień 2003 r.	Uwzględnienie w zapisach Programu przy jego aktualizacji obszaru Natura 2000 i wskazanie na miejsca objęte siecią Natura 2000 jako szczególnie istotne z punktu widzenia ochrony przed nielegalnym składowaniem odpadów.

9. Przesłanki sporządzenia planu ochrony

W świetle zebranych materiałów, dokumentacji i ekspertyz przedmiotów ochrony, nie ma konieczności wnioskowania o sporządzenie planu ochrony.

10. Projekt weryfikacji SDF obszaru i jego granic

Zaktualizowany SDF stanowi załącznik nr 4 do niniejszego projektu planu zadań ochronnych. Wprowadzone zmiany zostały zamieszczone poniżej.

Lp.	Zapis SDF	Proponowany zapis SDF	Uzasadnienie do zmiany
1.	Pkt 1.5. Data aktualizacji 2013-10	Pkt 1.5. Data aktualizacji 2015-08	Przeprowadzenie aktualizacji
2.	Pkt. 3.1 Jakość danych: M	Pkt. 3.1 Jakość danych: G	Uzyskano dane z wizji i inwentaryzacji terenowych. Opinia ekspercka po wykonanych badaniach terenowych oraz obowiązująca metodyka przyznawania oceny
3.	6510: Ocena stanu zachowania: B	6510: Ocena stanu zachowania: C	Uaktualniono dane na podstawie wykonanej inwentaryzacji. Obniżenie oceny stanu zachowania nastąpiło w wyniku postępującego procesu sukcesji prowadzącego do zarastania siedliska przez roślinność krzewiastą, a także ze względu na obecność gatunków inwazyjnych.
4.	6210: Ocena stanu zachowania: B	6210: Ocena stanu zachowania: C	Uaktualniono dane na podstawie wykonanej inwentaryzacji. Obniżenie oceny stanu zachowania związane jest z fragmentacją płatów siedliska oraz postępującym procesem sukcesji prowadzącym do zarastania siedliska przez roślinność krzewiastą.
5.	Pkt. 3.1. Siedlisko 6210; Pokrycie: 5.68ha	Pkt 3.1. Siedlisko 6210; Pokrycie: 4,86 ha	Aktualizacja na podstawie danych zebranych podczas prac terenowych
6.	Pkt. 3.1 Siedlisko 6510; Pokrycie: 2.33ha	Pkt. 3.1 Siedlisko 6510; Pokrycie: 1,76 ha	Aktualizacja na podstawie danych zebranych podczas prac terenowych
7.	Pkt. 4.1 N19 – 45,34%	Pkt. 4.1 N19 – 45,3% N27 - 54,7 %	Dane użytkowania i pokrycia terenu pochodzą z programu CORINE Land Cover 2012. Jednostką odpowiedzialną za realizację projektu Corine Land Cover 2012 w Polsce, w ramach programu Copernicus GIO Land Monitoring, finansowanego ze środków Unii Europejskiej, był Instytut Geodezji i Kartografii, pełniący rolę jednego z Krajowych Centrów Referen-

Lp.	Zapis SDF	Proponowany zapis SDF	Uzasadnienie do zmiany
			<p>cyjnych EIONET ds. pokrycia terenu. Właścicielem danych powstałych w ramach ww. projektu jest Unia Europejska. Jednostką odpowiedzialną za rozpowszechnianie danych krajowych jest Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, w którym ulokowany jest Krajowy Punkt Kontaktowy ds. współpracy z EEA w ramach EIONET oraz Krajowe Centrum Referencyjne EIONET ds. pokrycia terenu.</p>
8.	<p>Pkt. 4.1 Dodatkowa charakterystyka obszaru: Obszar obejmuje trzy kompleksy muraw kserotermicznych, wykształconych na wychodniach łupków warstw menilitowych i krośnieńskich, bogatych w węglan wapnia. Zlokalizowane są przy wierzchowinach nad doliną Wisłoka - jedna w Wojkówce, w dolnej części stoków góry Płasznik (369 m n.p.m.), druga poniżej Rzepnika, na stokach wzniesienia o nazwie Kiczary (438 m n.p.m.), trzecia nad Odrzykoniem na zboczach Piekła (386 m n.p.m.). Wskazane miejsca były użytkowane głównie jako pastwiska. Obecnie w niewielkim tylko stopniu są wykorzystywane rolniczo - jeden fragment w Wojkówce jest wypasany. Kompleks w Odrzykoniu jest regularnie wypalany wiosną, co pozwoliło na utrzymanie się roślinności murawowej. Murawa w Rzepniku (grunt LP) w ogóle nie jest użytkowana.</p>	<p>Pkt. 4.1 Dodatkowa charakterystyka obszaru Obszar Natura 2000 Łąki nad Wojkówką PLH180051 o powierzchni 9.62 ha, położony jest w województwie podkarpackim, w powiecie krośnieńskim. Ostoja znajduje się w południowo – wschodniej części Polski, w gminie Wojaszówka. Gmina Wojaszówka położona jest w zachodniej części woj. podkarpackiego. Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty (OZW) Łąki nad Wojkówką złożony jest z trzech enklaw, położonych nad doliną Wisłoka, w okolicach miejscowości: Wojkówka, Rzepnik i Odrzykoń. Obszar chroni niewielkie, choć cenne fragmenty roślinności ciepłolubnej i kserotermicznej, rzadko reprezentowane na obszarze Dołów Jasielsko-Sanockich i Pogórza Dynowskiego. Obejmuje trzy kompleksy muraw kserotermicznych, wykształconych na wychodniach łupków bogatych w węglan wapnia. Zlokalizowane są przy wierzchowinach nad doliną Wisłoka - jedna w Wojkówce (369 m n.p.m.), druga poniżej Rzepnika (438 m n.p.m.), trzecia nad Odrzykoniem (386 m n.p.m.). Klimat</p>	<p>Zweryfikowano, zaktualizowano oraz uzupełniono zapisy</p>

Lp.	Zapis SDF	Proponowany zapis SDF	Uzasadnienie do zmiany
		<p>Klimat analizowanego obszaru kształtuje się pod dominującym wpływem oddziaływania mas powietrza kontynentalnego. Związany jest ściśle z ukształtowaniem powierzchni i podziałem fizjograficznym. Gmina Wojaszówka leży w obszarze przejściowym, gdzie stykają się wpływy klimatu górskiego i podgórskiego oraz klimatu zaciśzy śródgórskich. Region klimatyczny górski charakteryzuje się piętrowością klimatu, ze spadkiem temperatury średnio 0,5°C/100 m wysokości i przyrostem opadów ok. 60 mm/100 m wysokości. Roczne amplitudy temperatury zmniejszają się wraz z wysokością Średnia roczna temperatura waha się od +6 do +7,5° C, średnia roczna temperatura powietrza w miesiącu styczniu wynosi od -4 do -4,5°C, w lipcu +16 do +18°C. Natomiast średnioroczne sumy opadów wahają się od 700 - 1000 mm (w Polsce 500 – 700 mm). Pokrywa śnieżna zalega średnio 80 – 90 dni. Stosunki wietrzne wykazują duże zróżnicowanie. W wielu rejonach, w dolinach i górskich kotlinach można zaobserwować znaczne odchylenia klimatyczne spowodowane lokalnymi mikroklimatami.</p> <p><u>Krajobraz</u> Podstawowymi czynnikami kształtującymi krajobraz w okolicy analizowanego obszaru Natura 2000 są elementy geomorfologiczne odpowiedzialne za ukształtowanie terenu, oraz historyczny i bieżący wpływ działalności człowieka (wynik form gospodarowania w regionie). Miejscami – w okolicach zabudowy mieszkaniowej krajobraz jest silnie przekształcony (krajobraz kulturowy z elementami dysharmonijnymi). W pozostałej i większej części omawianego regionu (bezpośrednie otoczenie i obszar Natura 2000) charakteryzuje się dużymi walorami krajobrazowymi. Urozmaicona rzeźba terenu gminy</p>	

Lp.	Zapis SDF	Proponowany zapis SDF	Uzasadnienie do zmiany
		<p>znacznie wpływa na różnicowanie widokowe. Po stronie zachodniej gminy Wojaszówka występują małe, lekko pofałdowane wzgórza, a na wschodniej opadają dość stromo ku dolinie rzeki Wisłok. Obszar gminy pokrywają enklawy zalesień, głównie na zboczach wzniesień od 240 m n.p.m. do 465 m n.p.m. w okolicy miejscowości Rzepnik. Znaczna część obszaru gminy Wojaszówka znajduje się w strefie Czarnorzecko - Strzyżowskiego Parku Krajobrazowego. Gmina należy do regionu o niezwykle cennych walorach krajobrazowych. Pod względem krajobrazowo-geomorfologicznym krajobraz w otoczeniu obszaru Natura 2000 Łąki nad Wojkówką można podzielić na:</p> <ul style="list-style-type: none"> - krajobraz pagórkowaty, częściowo zalesiony – liczne wzniesienia Pogórza Strzyżowskiego i Dynowskiego, np. miejscowość Wojkówka, - krajobraz nizinny – równiny Kotliny Krośnieńskiej, np. Wojaszówka, - krajobraz dolin – dolina Wisłoka wraz z dopływami, m. Odrzykoń zlokalizowana najbliżej terenów zalewowych. <p><u>Istniejące formy ochrony przyrody</u></p> <p>Istniejące formy ochrony przyrody pokrywające się z obszarem to: Czarnorzecki Obszar Chronionego Krajobrazu – łączna powierzchnia 100.40 km²; Czarnorzecko-Strzyżowski Park Krajobrazowy – łączna powierzchnia 256.54 km².</p> <p>Czarnorzecki Obszar Chronionego Krajobrazu: teren obszaru cechuje stosunkowo niewielka lesistość. Największy kompleks leśny porasta pasmo wzgórz ciągnące się pomiędzy Wolą Komborską i Turzym Polem, w obrębie którego położone są dwa rezerваты chroniące</p>	

Lp.	Zapis SDF	Proponowany zapis SDF	Uzasadnienie do zmiany
		<p>naturalne stanowiska cisa – „Kretówki” i „Cisy w Malinówce”. Dominującym zbiorowiskiem jest żyzna buczyna karpacka <i>Dentario glandulosae-Fagetum</i> występująca w kilku podzespołach, z szeregiem roślin objętych ochroną gatunkową. Doliny zajęte są pod zabudowę oraz łąki i pola uprawne. Obszar stanowi uzupełnienie Czarnorzecko-Strzyżowskiego Parku Krajobrazowego, obejmując ochroną południowo-wschodnią część pasma wznoszącego się na Dołami Jasielsko-Sanockimi.</p> <p>Czarnorzecko-Strzyżowski Park Krajobrazowy: park krajobrazowy położony w województwie podkarpackim na Pogórzu Strzyżowskim i Dynowskim. Utworzony w 1993 r. Wchodzi w skład Zespołu Karpackich Parków Krajobrazowych. Rolę otuliny parku pełni Czarnorzecki Obszar Chronionego Krajobrazu. Znajdują się tu pasma górskie z najwyższym szczytem Suchą Górą (591 m n.p.m.). W parku występują wychodnie piaskowców, które proces erozji uformował w ostańce. Kilkanaście spośród nich ma status pomnika przyrody. Na terenie parku znajdują się liczne potoki. Przepływają tędy z licznymi odcinkami przełomowymi rzeki Stobnica i Wisłok. Niemal połowę powierzchni parku zajmują użytki rolne. Drugą połowę lasy o charakterze naturalnym, z przewagą jodły, buka i sosny. Rzadziej występują dąb szypułkowy, modrzew europejski oraz grab. Rośnie tu 40 gatunków chronionych roślin górskich. Między innymi: śnieżyca wiosenna, śnieżyczka przebiśnieg, skrzyp olbrzymi oraz pokrzyk wilcza jagoda. Na terenie parku występuje także wiele chronionych gatunków zwierząt: puchacze, orliki krzykliwe, rysie, wydry i wilki.</p>	

Lp.	Zapis SDF	Proponowany zapis SDF	Uzasadnienie do zmiany
		<p><u>Regionalizacja fizyczno-geograficzna wg Kondrackiego</u> Według fizjograficznego podziału Kondrackiego (2000), obszar Natura 2000 Łąki nad Wojkówką należy do:</p> <ul style="list-style-type: none"> - megaregionu: region karpacki; - prowincji: Karpaty Zachodnie z Podkarpaciem Zachodnim i Północnym; - podprowincja: Zewnętrzne Karpaty Zachodnie; - makroregion: Podgórze Środkowobeskidzkie; - mezoregion: obszar znajduje się na granicy trzech mezoregionów tj.: Kotlina Jasielsko-Krośnieńska, Pogórze Dynowskie oraz Pogórze Strzyżowskie. <p><u>Regionalizacja geobotaniczna</u> Według podziału geobotanicznego (Matuszkiewicz 2008) obszar mieści się w obrębie dwóch podokręgów, należących do Działu Wschodniokarpackiego, Krainy Karpat Wschodnich i okręgu pogórza Strzyżowsko-Dynowsko-Przemyskiego (pododdział brzozowski), a także okręgu Dolów Jasielsko-Sanockich (pododdział Jasielsko-Krośnieński).</p> <p><u>Geologia i gleby</u> Region, na którym zlokalizowana jest gmina Wojaszówka, powstał w obrębie mało odpornych warstw krośnieńskich - jest to zachodnia część obniżenia tektonicznego, tzw. centralnej depresji karpackiej. Stanowi go ciąg większych i mniejszych kotlin, rozdzielonych przez niskie wzgórza, które są drenowane przez rzeki płynące z Beskidu Niskiego, wysokości bezwzględne wahają się tu w granicach od 230-300 m n.p.m. (dna dolin) do 300-380 m n.p.m. w obrębie pogórzy. Kotlinki są płaskie, często o geometrycznym kształcie, wypełniają je osady rzeczne, niekiedy jeziorne i organiczne. W rzeźbie przeważają</p>	

Lp.	Zapis SDF	Proponowany zapis SDF	Uzasadnienie do zmiany
		<p>niskie pogórza o stokach rzadko przekraczających 10°. U progu Beskidu Niskiego liczne są płaty starych, plejstocenijskich stożków napływowych.</p> <p>Obszar gminy Wojaszówka leży w całości w obrębie wielkiego synklinorium centralnej depresji karpackiej. W budowie podłoża mają też udział starsze skały fliszowe (wieku eoceńskiego). Na obszarze gminy podłoże budują:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pakiety cienkoławicowych łupków i piaskowców oraz mniej odpornych na działanie procesów wietrzenia i erozji margli, łupków pstrych i zielonych warstw hieroglifowych, a także - łupki i podrzędnie piaskowce oraz rogowce warstw menilitowych. <p>Podłoże części obszaru stanowią piaskowce gruboławicowe i łupki warstw krośnieńskich dolnych. Przykryte grubymi warstwami osadów czwartorzędowych ukazują się one bezpośrednio pod warstwą zwietrzeliny jedynie na stokach wzgórz. Główną jednostką utworów czwartorzędowych są utwory budujące rozległą równinę średniej terasy po południowej stronie Wisłoka oraz w północnej części gminy, płaszcz utworów deluwialnych (wg mapy geologicznej), okrywających dolne części stoków wzniesień i wyścielających nieckę pomiędzy nimi. Rozległą równinę średniej terasy budują zalegające na podłożu skalnym utwory aluwialne wieku plejstocenijskiego z okresu zlodowacenia środkowopolskiego. Bliżej doliny Wisłoka zachowały się - na poziomie spłaszczeń w pobliżu skarpy terasy zalewowej, fragmenty młodszych utworów terasowych z okresu zlodowacenia bałtyckiego, częściowo przykryte utworami deluwialnymi, tworzącymi łagodny skłon terasy opadający ku dolinie Wisłoka. Wśród płasko ułożonych utworów obu poziomów terasowych dominują aluwia rzeczne, złożone z glin pylastych, pyłów, glin</p>	

Lp.	Zapis SDF	Proponowany zapis SDF	Uzasadnienie do zmiany
		<p>piaszczystych, pyłów piaszczystych i glin zwięzłych pylastych o dużej zmienności rozmieszczenia i głębokości zalegania. Grunty te zawierają znaczne ilości części organicznych oraz domieszki rumoszu piaskowca. W wielu miejscach, głównie we wgłębieniach i na zboczach małych dolin, rozczłonkowujących powierzchnię terasy, stwierdzono zaleganie na różnych głębokościach pod powierzchnią terenu namulów organicznych. Podobne utwory (gliny, mułki, piaski) budują terasę zalewową. Koryto Wisłoka wycięte w utworach terasy ma dno skalne a lokalnie również dolne fragmenty brzegów.</p> <p>Gleby analizowanego terenu charakteryzuje zmienność typologiczna związana z budową geologiczną, morfologią terenu, stosunkami wodnymi, charakterem szaty roślinnej oraz działalnością człowieka. W gminie dominują powierzchniowo gleby brunatne wylugowane, na wzgórzach kwaśne wytworzone z utworów pylasto-ilastych, podścielone gliną ciężką - wytworzone z glin zwietrzelinowych i deluwialnych. Drugim pod względem zajmowanej powierzchni kompleksem glebowym są wytworzone z osadów pylastych i piaszczystych gleby płowe - Dno doliny Wisłoka (terasa zalewowa) wyścielają mady rzeczne o składzie mechanicznym ilów pylastych i pyłów ilastych. Niewielkie powierzchnie na zboczach obniżen zajmują czarne ziemie właściwe i zdegradowane a w dnach dolin bocznych mady lekkie gliniaste, często silnie szkieletowe. Nie występują gleby pochodzenia organicznego. W klasyfikacji bonitacyjnej są to grunty klas: III i IV. W uprawie ziemi mierza obserwuje się odłogowanie gruntów najniższej jakości, lub zamiany gruntów ornych w ekstensywne użytki zielone użytkowane ekstensywnie (koszone jeden raz w roku), okresowo</p>	

Lp.	Zapis SDF	Proponowany zapis SDF	Uzasadnienie do zmiany
		<p>wypasane lub całkowicie odłogowane. W rezultacie na nich rozpoczyna się sukcesja roślinności drzewiastej. Proces ten doprowadził już do samoczynnego zadrzewienia niektórych słabych i niekorzystnie położonych gruntów, głównie w południowej części gminy.</p> <p><u>Hydrologia</u> <u>Wody powierzchniowe</u> Gmina Wojaszówka i obszar Natura 2000 Łąki nad Wojkówką PLH180051 położone są w obrębie zlewni rzeki San, prawobrzeżnego dopływu Wisły. Obszar odwadnia rzeka Wisłok, która wraz z szeregiem cieków bez nazwy, tworzy sieć cieków powierzchniowych w obrębie gminy. Wisłok należy do rzek odwadniających Beskid Niski i przecinających strefę Dołów Jasielsko-Sanockich; w związku z tym posiada typowy, odcinkowy układ. Opisany jest kodem PLRW2000142263337 i nazwą Wisłok od Zb. Besko do Czarnego Potoku. Rzeka została zaklasyfikowana jako silnie zmieniona jednolita część wód powierzchniowych. Stan wód Wisłoka na terenie gminy Wojaszówka został określony na podstawie danych zamieszczonych w Stanie Środowiska Powiatu Krośnieńskiego, wykonanego przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska (Delegatura w Jaśle). Ogólny stan chemiczny Wisłoka (w punktach pomiarowych) określono jako dobry.</p> <p><u>Wody podziemne</u> Obszar Natura 2000 Łąki nad Wojkówką PLH180051 położony jest w obrębie górsko-wyżynnej prowincji hydrogeologicznej (wg A. S. Kleczkowskiego), w której wydzielono szereg mniejszych jednostek – Wojaszówka</p>	

Lp.	Zapis SDF	Proponowany zapis SDF	Uzasadnienie do zmiany
		<p>znajduje się w obrębie zewnętrznej części Masywu Karpackiego, dokładniej w obrębie pogórza. Wody wgłębne tu występujące to głównie wody zbiornika czwartorzędowego (dolinne) występujące w ośrodku porowym, oraz trzeciorzędowego (szczelinowe i szczelinowo-porowe). Zasadniczy poziom wód wgłębnych występuje w obrębie trzeciorzędowych piaskowców i zlepieńców (zwłaszcza na terenach o zaawansowanej tektonice). Poziom czwartorzędowy to poziom przypowierzchniowy, pozostający w bezpośrednim kontakcie z powierzchnią – reaguje on wprost na istniejące warunki hydrologiczne (stan wód w ciekach oraz wielkość opadów atmosferycznych). Oba te poziomy często pozostają w związku hydraulicznym.</p> <p>Dolina rzeki Wisłoka tworzy zbiornik wód podziemnych. Zbiornik ten zaliczony został do głównych zbiorników wód podziemnych w Polsce jako ten, który w przyszłości stanie się źródłem zaopatrzenia w wodę. W związku z powyższym, w obrębie doliny Wisłoka wydzielony został obszar wymagający najwyższej i wysokiej ochrony (ONO i OWO) – na podstawie oprac. A.S. Kleczkowskiego pt. Mapa obszarów głównych zbiorników wód podziemnych w Polsce wymagających szczególnej ochrony. Ma to swe uzasadnienie w fakcie, iż jest to zbiornik płytki, w obrębie utworów czwartorzędowych, słabo lub zupełnie nie izolowany od powierzchni utworami słabo przepuszczalnymi bądź nieprzepuszczalnymi.</p> <p>Potencjalnymi źródłami zanieczyszczenia wód mogą być niekontrolowane zrzuty ścieków komunalnych, powierzchniowy spływ lub infiltracja wód skażonych bituminami (stacje paliw i kopalnia ropy) lub innymi związkami chemicznymi ze składowisk odpadów (zwłaszcza dzikich) lub magazynowanych substancji</p>	

Lp.	Zapis SDF	Proponowany zapis SDF	Uzasadnienie do zmiany
		<p>chemicznych (np. nawozów sztucznych).</p> <p>Obszar powiatu krośnieńskiego położony jest w jednolitej części wód podziemnych nr 157 (region Górnej Wisły w pasie Zewnętrznych Karpat Zachodnich) i zajmuje 20,9 % jej powierzchni. Poziomy wodonośne związane są z utworami akumulacji rzecznej oraz utworami piaskowcowo-lupkowymi. Znaczną część JCWPd nr 157 pokrywają tereny prawnie chronione: Magurskiego Parku Narodowego, Jaśliskiego Parku Krajobrazowego, Czarnorzecko-Strzyżowskiego Parku Krajobrazowego, częściowo Parku Krajobrazowego Pasma Brzanki.</p> <p>Przeprowadzona ocena stanu jednolitych części wód podziemnych na analizowanym terenie wykazała, że ich stan chemiczny i stan ilościowy jest dobry. JCWPd nr 157 nie ma statusu zagrożenia nieosiągnięcia dobrego stanu.</p>	
9.	<p>Pkt.4.2</p> <p>Obszar chroni niewielkie, choć cenne fragmenty roślinności ciepłolubnej i kserotermicznej, rzadko reprezentowane na obszarze Dołów Jasielsko-Sanockich i Pogorza Dynowskiego.</p>	<p>Pkt.4.2</p> <p>Murawy kserotermiczne 6210</p> <p>Murawy kserotermiczne (6210) stanowią rzadki element podkarpackiego krajobrazu, a zwłaszcza obszarów przedgórskich. W obszarze Natura 2000 Łąki nad Wojkówką PLH 180051 stanowią ponad połowę powierzchni (51 %) tego obszaru. Powierzchnia względna siedliska w skali Polski została oceniona na C, z uwagi na fakt stanowienia mniej niż 2% ogólnej powierzchni ekstensywnie użytkowanych niżowych łąk świeżych na terenie kraju. Ocena stanu zachowania siedliska została określona jako C, podobnie jak ocena ogólna siedliska (C). Oceny te związane są z fragmentacją płatów siedliska, postępującym procesem sukcesji prowadzącym do zarastania siedliska przez roślinność krzewiastą, a także obecnością gatunków niewłaściwych dla siedliska (w tym inwazyjnych). Aktualny stan siedliska wynika z zarzucenia</p>	<p>Uzupełniono zapisy</p>

Lp.	Zapis SDF	Proponowany zapis SDF	Uzasadnienie do zmiany
		<p>użytkowania kośno-pastwiskowego lub pastwiskowego, które pierwotnie przyczyniły się do wykształcenia zbiorowiska roślinnego w tej lokalizacji. Reprezentatywność siedliska oceniono na C. Ocena ta wynika z stosunkowo niewielkiego i silnie pofragmentowanego obszar zajmowanego przez fitocenozy muraw kserotermicznych. Stopień zachowania struktury – III (średnio zachowana lub zdegradowana). Na ocenie tej zaważyła obecność licznych drzew i krzewów oraz gatunków inwazyjnych w obszarze. Stopień zachowania funkcji – II (dobre perspektywy). Przyjęcie takiej oceny wynika z założenia przywrócenia użytkowania kośno-pastwiskowego lub pastwiskowego. Możliwość odtworzenia – II (możliwa przy średnim nakładzie sił i środków). Warunkiem poprawienia stanu zachowania siedliska jest przywrócenie właściwego użytkowania, usunięcie podrostu drzew oraz krzewów, a także ograniczenie występowania obcych gatunków inwazyjnych.</p> <p>6510 Ekstensywnie użytkowane niżowe łąki świeże (<i>Arrhenatherion</i>)</p> <p>Ekstensywnie użytkowane łąki świeże w obszarze Natura 2000 Łąki nad Wojkówką PLH180051 stanowią większą część jednego z kompleksów położonego w Rzepniku na stokach wzniesienia Kiczary (438 m n.p.m.). Reprezentowane są przez dwa płaty łąk rajgrasowych (zespół <i>Arrhenatheretum elatius</i>) o różnym stopniu wykształcenia. Płaty oddzielone są zarastającą murawą kserotermiczną, zatem w miejscach granicznych zauważyć można strefy przejściowe z gatunkami charakterystycznymi dla obu typów siedlisk. Powierzchnia 1,76 ha ekstensywnie użytkowanych niżowych łąk</p>	

Lp.	Zapis SDF	Proponowany zapis SDF	Uzasadnienie do zmiany
		<p>świeżych stanowi 18 % tego obszaru. Powierzchnia względna siedliska w skali Polski została oceniona na C, z uwagi na fakt stanowienia mniej niż 2% ogólnej powierzchni ekstensywnie użytkowanych niżowych łąk świeżych na terenie kraju. Ocena stanu zachowania siedliska została określona jako C, podobnie jak ocena ogólna siedliska (C). Oceny te wynikają z postępującego procesu sukcesji prowadzącego do zarastania siedliska przez roślinność krzewiastą, co z kolei skutkuje wypieraniem taksonów charakterystycznych dla siedliska, a także obecności gatunków inwazyjnych oraz ekspansywnych gatunków rodzimych. Sytuacja taka wynika przede wszystkim z braku ekstensywnego użytkowania kośnego łąk. Reprezentatywność siedliska oceniono na C. Ocena ta wynika z zaburzonej struktury i funkcji siedliska. Stopień zachowania struktury – III (średnio zachowana lub zdegradowana). Na takiej ocenie zaważyła obecność krzewów i podrostu drzew zarastających siedlisko, a także wkraczanie gatunków niewłaściwych (w tym inwazyjnych) dla siedliska, które wypierają taksony charakterystyczne. W płatach występowały zaledwie cztery gatunki charakterystyczne dla związku <i>Arrhenatherion</i> i zespołu <i>Arrhenatheretum elatioris</i>. Struktura dominacji w płatach była mocno zaburzona – w jednych miejscach wyraźnie dominował wyczyńiec łąkowy (70%) w innych wytworzyła się monokultura trzcinnika piaskowego <i>Calamagrostis epigejos</i>. Stopień zachowania funkcji – II (dobre perspektywy). Przyjęcie takiej oceny wynika z założenia przywrócenia prowadzenia gospodarki ekstensywnej. Koszenie powinno się odbywać zgodnie z programami rolno-środowiskowymi z jednoczesnym usunięciem biomasy. Możliwość odtworzenia – II (możliwa przy</p>	

Lp.	Zapis SDF	Proponowany zapis SDF	Uzasadnienie do zmiany
		średnim nakładzie sił i środków). W celu poprawienia stanu zachowania siedliska koniecznym jest usunięcie podrostu drzew oraz krzewów, a także ograniczenie występowania inwazyjnych obcych gatunków roślin poprzez utrzymanie koszenia.	
10.	Pkt.4.3 Istotne oddziaływania negatywne: M D01.01 i L B01 i M C01.01.01 i L J01 i L B01 o	Pkt.4.3 Istotne oddziaływania negatywne: H A04.03. i H A03.03. i M C01. i L B01.01. i M H05.01. b M I01. b M K02.01. i H K02.02. i M I02. i H A02.02. i M A04.01. i L E01.03. b L A08. b	Przeprowadzenie aktualizacji na podstawie wizji terenowych oraz materiałów literaturowych/ źródłowych
11.	Pkt.4.3 Oddziaływania pozytywne L J01 i M C01.01.01 i L A04 i M D01.01	Brak	Nie stwierdzono koniecznych do adnotacji oddziaływań pozytywnych
12.	Pkt.4.5 BULiGL O/Przemysł 2004 Plan urządzenia lasu Nadleśnictwa Kołaczyce na lata 2005-2014. BULiGL O/Przemysł 2004 Program ochrony przyrody Nadleśnictwa Kołaczyce na lata 2005-2014.	Pkt.4.5 Barańska K., Jermaczek A. 2009. Poradnik utrzymania i ochrony siedlisk przyrodniczych 6210 – murawy kserotermiczne. Wyd. Klubu Przyrodników, 1–201; Świebodzin.	Wyszczególniono przykładowe pozycje literaturowe wykorzystane przy tworzeniu PZO

Lp.	Zapis SDF	Proponowany zapis SDF	Uzasadnienie do zmiany
	<p>BULiGL O/Przemysł 2005 Plan Ochrony Czarnorzecko-Strzyżowskiego Parku Krajobrazowego. ZKPKw Krośnie.</p> <p>Gutkowska B., Krowiak M., Łuczaj Ł., Niedźwiedzka J., Oklejewicz K. 2002 Notatki florystyczne z Pogórza Dynowskiego (Karpaty Zachodnie) <i>Fragm. Flor. Geobot. Polonica</i> 9 43-47</p> <p>inwentaryzacji 2007 Inwentaryzacja w Lasach Państwowych</p> <p>Łuczaj Ł. 1998 Struktura roślinności i efekty brzegowe na styku lasu i łąki. Praca doktorska. Wydział Biologii Uniwersytetu Warszawskiego.</p> <p>Łuczaj Ł., Oklejewicz K. 2001 Uzupełnienia do flory Dołów Jasielsko-Sanockich <i>Fragm. Flor. Geobot. Polonica</i> 8 276-278</p> <p>Oklejewicz K. 1996 Charakterystyka geobotaniczna Dołów Jasielsko-Sanockich. <i>Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego</i> 1187, <i>Prace Botaniczne</i> 27 1-93</p> <p>Oklejewicz K., 1993 Flora Dołów Jasielsko-Sanockich. <i>Zesz. Nauk. Uniw. Jagiell. MCIII, Prace Bot. zeszyt</i> 26</p>	<p>Bąba W. 2004. The species composition and dynamics in well-preserved and restored calcareous xerothermic grasslands (South Poland). <i>Biologia, Bratislava</i> 59 (4): 447–456.</p> <p>Council Directive 92/43/EEC of 21 May 1992 on the conservation of natural habitats and of wild fauna and flora.</p> <p>Gutkowska B., Krowiak M., Łuczaj Ł., Niedźwiedzka J., Oklejewicz K. 2002. Notatki florystyczne z Pogórza Dynowskiego (Karpaty Zachodnie). <i>Flor. Geobot. Polonica</i>, 9: 43-47</p> <p>Każmierczakowa R. 2004. Kserotermiczne murawy i zarośla Pienińskiego Parku Narodowego. <i>Studia Naturae</i> 49: 277–296.</p> <p>Kondracki J. 2011. <i>Geografia regionalna Polski</i>. Wyd. Nauk PWN, Warszawa.</p> <p>Kornaś J. 1968. Geograficzno-historyczna klasyfikacja roślin synantropijnych. <i>Materiały Zakładu Fitosocjologii Stosowanej UW</i>, 25: 33–41.</p> <p>Kryszak A. 2004. Synantropizacja wybranych zbiorowisk łąkowych. <i>Woda-Środowisko-Obszary Wiejskie</i> t. 4, 1(10): 201–208.</p> <p>Kryszak J., Kryszak A. 2007. Użytkowanie a walory przyrodnicze zbiorowisk łąkowych. <i>Fragmenta Agronomica</i> 24(3): 258–267.</p> <p>Kucharzyk S. 2010. Murawa kserotermiczna z zawilcem wielkokwiatowym <i>Anemone sylvestris</i> L. na Pogórzu Przemyskim. <i>Chrońmy Przyrodę Ojczystą</i> 66 (3): 190–200.</p> <p>Łuczaj Ł., Oklejewicz K. 2001. Uzupełnienia do flory Dołów Jasielsko-Sanockich. <i>Fragm. Flor. Geobot. Polonica</i>, 8: 276-278.</p> <p>Matuszkiewicz W. 2005. Przewodnik do oznaczania</p>	

Lp.	Zapis SDF	Proponowany zapis SDF	Uzasadnienie do zmiany
		<p>zbiorowisk roślinnych Polski. Wyd. Nauk. PWN, Warszawa.</p> <p>Mirek Z., Piękoś-Mirkowa H., Zajac A., Zajac M. 2002. Krytyczna lista roślin naczyniowych Polski. T. 1. Różnorodność biologiczna Polski. W. Szafer Institute of Botany, Polish Academy of Science, Kraków.</p> <p>Mróz K., Rogala D. 2011. Łąki nad Wojkówką. In: Obszary Natura 2000 na Podkarpaciu. Eds D. Rogala, A. Marcela. RDOŚ; 205–207 Rzeszów.</p> <p>Oklejewicz K. 1996. Charakterystyka geobotaniczna Dołów Jasielsko-Sanockich. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego, Prace Botaniczne 27: 1–93.</p> <p>Oklejewicz K., 1993. Flora Dołów Jasielsko-Sanockich. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego, Prace Botaniczne 26</p> <p>Pawłowski B. 1977. Szata roślinna gór polskich. [W:] W. Szafer, K. Zarzycki (Red.) Szata roślinna Polski, Tom II, PWN, 189–252; Warszawa.</p> <p>Perzanowska J., Kujawa-Pawlaczyk J. 2004. Murawy kserotermiczne <i>Festruco-Brometea</i>. {W:] J. Herbich (Red.) Poradnik ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000–podręcznik metodyczny. Ministerstwo Środowiska, Warszawa, t. 3: 1–117.</p> <p>Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin. Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej, poz. 1409.</p> <p>Rutkowski L. 2004. Klucz do oznaczania roślin naczyniowych Polski niżowej. Wyd. Nauk. PWN, Warszawa.</p> <p>Tokarska-Guzik B. 2005. The Establishment and Spreading of Alien Plant Species (kenophytes) in the</p>	

Lp.	Zapis SDF	Proponowany zapis SDF	Uzasadnienie do zmiany
		<p>Flora of Poland. Wyd. Uniwersytetu Śląskiego, Katowice.</p> <p>Towpasz K. 1990. Charakterystyka geobotaniczna Pogórza Strzyżowskiego. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego, Rozprawy habilitacyjne 178.</p> <p>Trąba C., Wolański P., Oklejewicz K. 2006. Różnorodność florystyczna wybranych zbiorowisk nieleśnych doliny Sanu. Annales Universitatis Mariae Curie-Sklodowska, Sectio E, 61: 267–275.</p> <p>Trąba C., Wolański P., Oklejewicz K. 2012. Communities with <i>Brachypodium pinnatum</i> and <i>Bromus erectus</i> in the Wiar and San Valley. Annales Universitatis Mariae Curie-Sklodowska, Sectio C, 67 (1): 70–92.</p> <p>Wolański P., Rogut K. 2012. Zróżnicowanie florystyczne zbiorowisk nieużytkowanych łąk z rzędu <i>Arrhena theretalia</i> na Pogórzu Przemyskim. Ekologia i Technika 20(5): 294–305.</p> <p>Wójcik T., Ziaja M., Ćwik A. 2014. Potencjał geoturystyczny nieczynnych kamieniołomów Czarnorzecko-Strzyżowskiego Parku Krajobrazowego. Prace Komisji Krajobrazu Kulturowego 26: 155–173.</p> <p>Wójcik T., Piątek K. 2015. New locality of <i>Gentiana cruciata</i> L. in the Strzyżowskie Foothills (Western Carpathians). Steciana (in press).</p> <p>Zajac A. 1979. Pochodzenie archeofitów występujących w Polsce. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego, Rozprawy Habilitacyjne 29.</p> <p>Zajac M., Zajac A. 1992. A tentative list of segetal and ruderal apophytes in Poland. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego, Prace Botaniczne 24: 11–23.</p> <p>Zajac M., Zajac A. 2011. Methodical problems in</p>	

Lp.	Zapis SDF	Proponowany zapis SDF	Uzasadnienie do zmiany
		<p>distinguishing the group of archaeophytes. Synantropizacja w dobie zmian różnorodności biologicznej. Acta Botanica Silesiaca 6: 55–62.</p> <p>Zarzycki K., Trzcńska-Tacik H., Różański W., Szelaż Z., Wołek J., Korzeniak U. 2002. Ecological indicator values of vascular plants of Poland. [W:] Z. Mirek, W. Szafer (Red.) Biodiversity of Poland. Institute of Botany, Polish Academy of Sciences, Kraków.</p> <p>Zarzycki K., Szelaż Z. 2006. Red List of vascular plants in Poland. [W:] Z. Mirek, K. Zarzycki, W. Wojewoda, Z. Szelaż (Red.) Red list of plants and fungi in Poland. W. Szafer Insitute of Botany, Polish Academy of Sciences, 9–20; Kraków.</p> <p>Ziaja M., Wójcik T. 2014. Termophilic plant communities in Natura 2000 site „Łąki nad Wojkówką” PLH 180051 – Podkarpacie Province. Annales Universitatis Mariae Curie-Sklodowska, Sectio C, 69(1): 59–78.</p> <p>Ziaja M., Wójcik T. 2015. Vascular flora of the Natura 2000 area “Łąki nad Wojkówką” PLH 180051 (Dynowskie Foothills). Annales Universitatis Mariae Curie-Sklodowska, Sectio C, 19(2): 105–114.</p> <p>www.murawy-life.kp.org.pl/ochrona</p>	

W związku z brakiem dokładności wytyczonych granic obszaru Natura 2000 Łąki nad Wojkówką PLH180051 wykonano dosunięcie granicy obszaru do działek ewidencyjnych, celem jej uczytelnienia (System Identyfikacji Działek, czyli lpis z 2011 r.).

11. Zestawienie uwag i wniosków

Lp.	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Sposób rozpatrzenia / odpowiedź
	Moduł A		
	Uzupełnienie zapisu odnośnie instytucji ważnych dla obszaru, weryfikacja danych kontaktowych, zmiana wysokości Suchej Góry	Zespół Karpackich Parków Krajobrazowych w Krośnie	Uwagi uznano. Zmieniono zapisy.
	Moduł B		
	Weryfikacja / złagodzenie zapisów w kontekście płatu łąk w zarządzie PGL LP	Nadleśnictwo Kołaczyce	Po przeanalizowaniu uwag zgłaszanych przez przedstawicieli PGL LP wskazujących na brak potrzeby wykaszania płątów łąki (6510) wskazując na fakt, „że przez tyle lat nie zarosła to i się utrzyma”; kierując się troską o przedmiot ochrony odstąpiono od akceptacji uwagi na temat braku konieczności realizowania działań ochronnych. Zweryfikowano jednak powierzchnię płatu siedliska zgodnie z sugestiami. Zmodyfikowano również wskazaną częstotliwość wykaszania wskazując na fakt, że każde wykaszanie będzie lepsze niż jego brak.
	Moduł C		

12. Literatura

- Barańska K., Jermaczek A. 2009. Poradnik utrzymania i ochrony siedlisk przyrodniczych 6210 – murawy kserotermiczne. Wyd. Klubu Przyrodników, 1–201; Świebodzin.
- Bąba W. 2004. The species composition and dynamics in well-preserved and restored calcareous xerothermic grasslands (South Poland). *Biologia, Bratislava* 59 (4): 447–456.
- Council Directive 92/43/EEC of 21 May 1992 on the conservation of natural habitats and of wild fauna and flora.
- Gutkowska B., Krowiak M., Łuczaj Ł., Niedźwiedzka J., Oklejewicz K. 2002. Notatki florystyczne z Pogórza Dynowskiego (Karpaty Zachodnie). *Flor. Geobot. Polonica*, 9: 43-47
- Kaźmierczakowa R. 2004. Kserotermiczne murawy i zarośla Pienińskiego Parku Narodowego. *Studia Naturae* 49: 277–296.
- Kondracki J. 2011. *Geografia regionalna Polski*. Wyd. Nauk PWN, Warszawa.
- Kornaś J. 1968. Geograficzno-historyczna klasyfikacja roślin synantropijnych. *Materiały Zakładu Fitosocjologii Stosowanej UW*, 25: 33–41.
- Kryszak A. 2004. Synantropizacja wybranych zbiorowisk łąkowych. *Woda-Środowisko-Obszary Wiejskie t. 4*, 1(10): 201–208.
- Kryszak J., Kryszak A. 2007. Użytkowanie a walory przyrodnicze zbiorowisk łąkowych. *Fragmenta Agronomica* 24(3): 258–267.
- Kucharzyk S. 2010. Murawa kserotermiczna z zawilcem wielkokwiatowym *Anemone sylvestris* L. na Pogórzu Przemyskim. *Chrońmy Przyrodę Ojczystą* 66 (3): 190–200.
- Łuczaj Ł., Oklejewicz K. 2001. Uzupełnienia do flory Dołów Jasielsko-Sanockich. *Fragm. Flor. Geobot. Polonica*, 8: 276-278.
- Matuszkiewicz W. 2005. *Przewodnik do oznaczania zbiorowisk roślinnych Polski*. Wyd. Nauk. PWN, Warszawa.
- Mirek Z., Piękoś-Mirkowa H., Zajac A., Zajac M. 2002. Krytyczna lista roślin naczyniowych Polski. T. 1. *Różnorodność biologiczna Polski*. W. Szafer Institute of Botany, Polish Academy of Science, Kraków.

- Mróz K., Rogała D. 2011. Łąki nad Wojkówką. In: Obszary Natura 2000 na Podkarpaciu. Eds D. Rogała, A. Marcela. RDOŚ; 205–207 Rzeszów.
- Oklejewicz K. 1996. Charakterystyka geobotaniczna Dołów Jasielsko-Sanockich. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego, Prace Botaniczne 27: 1–93.
- Oklejewicz K., 1993. Flora Dołów Jasielsko-Sanockich. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego, Prace Botaniczne 26
- Pawłowski B. 1977. Szata roślinna gór polskich. [W:] W. Szafer, K. Zarzycki (Red.) Szata roślinna Polski, Tom II, PWN, 189–252; Warszawa.
- Perzanowska J., Kujawa-Pawlaczyk J. 2004. Murawy kserotermiczne *Festruco-Brometea*. {W:] J. Herbich (Red.) Poradnik ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000–podręcznik metodyczny. Ministerstwo Środowiska, Warszawa, t. 3: 1–117.
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin. Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej, poz. 1409.
- Rutkowski L. 2004. Klucz do oznaczania roślin naczyniowych Polski niżowej. Wyd. Nauk. PWN, Warszawa.
- Tokarska-Guzik B. 2005. The Establishment and Spreading of Alien Plant Species (kenophytes) in the Flora of Poland. Wyd. Uniwersytetu Śląskiego, Katowice.
- Towpasz K. 1990. Charakterystyka geobotaniczna Pogórza Strzyżowskiego. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego, Rozprawy habilitacyjne 178.
- Trąba C., Wolański P., Oklejewicz K. 2006. Różnorodność florystyczna wybranych zbiorowisk nieleśnych doliny Sanu. Annales Universitatis Mariae Curie-Sklodowska, Sectio E, 61: 267–275.
- Trąba C., Wolański P., Oklejewicz K. 2012. Communities with *Brachypodium pinnatum* and *Bromus erectus* in the Wiar and San Valley. Annales Universitatis Mariae Curie-Sklodowska, Sectio C, 67 (1): 70–92.
- Wolański P., Rogut K. 2012. Zróżnicowanie florystyczne zbiorowisk nieużytkowanych łąk z rzędu *Arrhena theretalia* na Pogórzu Przemyskim.

Ekologia i Technika 20(5): 294–305.

Wójcik T., Ziaja M., Ćwik A. 2014. Potencjał geoturystyczny nieczynnych kamieniołomów Czarnorzecko-Strzyżowskiego Parku Krajobrazowego. Prace Komisji Krajobrazu Kulturowego 26: 155–173.

Wójcik T., Piątek K. 2015. New locality of *Gentiana cruciata* L. in the Strzyżowskie Foothills (Western Carpathians). *Steciana* (in press).

Zajac A. 1979. Pochodzenie archeofitów występujących w Polsce. *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego, Rozprawy Habilitacyjne* 29.

Zajac M., Zajac A. 1992. A tentative list of segetal and ruderal apophytes in Poland. *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego, Prace Botaniczne* 24: 11–23.

Zajac M., Zajac A. 2011. Methodical problems in distinguishing the group of archaeophytes. *Synantropizacja w dobie zmian różnorodności biologicznej. Acta Botanica Silesiaca* 6: 55–62.

Zarzycki K., Trzcńska-Tacik H., Różański W., Szelaż Z., Wołek J., Korzeniak U. 2002. Ecological indicator values of vascular plants of Poland. [W:] Z. Mirek, W. Szafer (Red.) *Biodiversity of Poland*. Institute of Botany, Polish Academy of Sciences, Kraków.

Zarzycki K., Szelaż Z. 2006. Red List of vascular plants in Poland. [W:] Z. Mirek, K. Zarzycki, W. Wojewoda, Z. Szelaż (Red.) *Red list of plants and fungi in Poland*. W. Szafer Institute of Botany, Polish Academy of Sciences, 9–20; Kraków.

Ziaja M., Wójcik T. 2014. Thermophilic plant communities in Natura 2000 site „Łąki nad Wojkówką” PLH 180051 – Podkarpacie Province. *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska, Sectio C*, 69(1): 59–78.

Ziaja M., Wójcik T. 2015. Vascular flora of the Natura 2000 area “Łąki nad Wojkówką” PLH 180051 (Dynowskie Foothills). *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska, Sectio C*, 19(2): 105–114.

www.murawy-life.kp.org.pl/ochrony

